

**Håbo kommuns
Hållbarhetsrapport 2023**

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	3
2 Inledning.....	4
3 Genomförande med samverkan	5
4 Ekologisk hållbarhet	6
5 Social hållbarhet.....	18
6 Ekonomisk hållbarhet	28

1 Sammanfattning

All verksamhet i Håbo kommun ska ta sin utgångspunkt i en långsiktigt hållbar utveckling och kommunens vision, *Vårt framtida Håbo*. En av inriktningarna i visionen är att i hållbara Håbo finns det goda livet. Visionen hanterar de tre dimensionerna ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Visionen om hållbara Håbo och *hållbarhetsstrategin* är kommunens sätt att möta de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Under 2023 har kommunens säkerhets- och brottsförebyggande arbete utvecklats och förstärkts. Många verksamheter arbetar för ökad social hållbarhet genom att erbjuda trygga mötesplatser och tillhandahålla stöd för livets olika skeden, bland annat genom projekt som syftar till förbättrad hälsa, gemenskap, delaktighet och jämlikhet. Arbetet med att minska andelen riskbeteenden som leder till ohälsa har varit centralt i många av kommunens verksamheter. Under 2023 har arbetet med att ställa om kommunens fordonsflotta intensifierats med syftet att ställa om till en fossilbränslefri organisation. De fortsatt höga energipriserna har lett till en ökad takt och ambition i arbetet med att energieffektivisera kommunens fastigheter.

Det ekonomiska läget, med stigande inflation och höjda räntor, har påverkat hela kommunorganisationen. Köp- och anställningsstopp har utfärdats samtidigt som flera verksamheter har omorganiserats. 2024 kommer fortsatt att präglas av ett tufft ekonomiskt läge vilket kommer att kräva en översyn av hur processer kan effektiviseras samt hur det går att göra smartare och mer hållbara val vid upphandling och inköp.

2 Inledning

Håbo kommun arbetar för att vara en hållbar tillväxtkommun som tar långsiktigt ansvar för invånare, natur och klimat samt ekonomi. Håbo kommuns hållbarhetsstrategi syftar till att vägleda kommunens verksamheter, bolag och aktörer verksamma inom kommunen till ett hållbart Håbo. Hållbarhetsstrategin visar Håbo kommuns gemensamma vilja, långsiktiga visioner och målsättningar.

Hållbarhetsstrategin tar avstamp i de tre hållbarhetsdimensionerna: ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Den innehåller 11 inriktningar och 28 övergripande mål. ”Genomförande med samverkan” skär igenom samtliga dimensioner och är övergripande för alla inriktningar. Hållbarhetstårtan nedan (se Bild 1) illustrerar hållbarhetsstrategins inriktningar för respektive hållbarhetsdimension, hur de samspelar och är beroende av varandra samt hur de förhåller sig till de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Arbetet med Hållbara Håbo ska följas upp och utvärderas årligen genom denna hållbarhetsrapport. Varje hållbarhetsdimension inleds med tillhörande visionstext och mål från hållbarhetsstrategin, följt av exempel på hur kommunens verksamheter arbetat för att bidra till målen. För att möjliggöra en jämförelse med andra kommuner har ett eller flera nyckeltal hämtats från nationella databasen Kolada, som kopplar utvalda indikatorer till de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Detta medför i vissa fall ett tidsglapp, då data inte alltid är tillgänglig. I vissa fall redovisas även data från andra källor.

Bild 1 visar hur hållbarhetsstrategin är uppbyggd i enlighet med "hållbarhetstårtan" och hur den förhåller sig till de globala hållbarhetsmålen.

3 Genomförande med samverkan

Samverkan och transparens ska genomsyra Håbo kommuns hållbarhetsarbete och utgöra grunden för samhällets ekologiska, sociala och ekonomiska utveckling. Fokus ska vara på genomförandet. Tillsammans ska vi klara de utmaningar vi står inför och ingen ska lämnas utanför. Uppföljning är en naturlig del av arbetet där kunskap och goda exempel ska spridas.

3.1 Förbättra den kontinuerliga uppföljningen av kommunens hållbarhetsarbete genom att integrera det i befintliga styr- och ledningsprocesser och system

Under året har insatser inletts för att utveckla arbetet med de tjänsteskrivelser som ligger till grund för politiska beslut. Arbetet syftar till att mynna ut i en uppdaterad mall för tjänsteskrivelser som innehåller konsekvenser för hållbarhet. Parallellt har kansliavdelningen arbetat med att ta fram en handbok för tjänsteskrivelser som ska tydliggöra och underlätta för handläggare samt bidra till den kontinuerliga uppföljningen.

De hållbarhetslöften (se 4.4. Hållbarhetslöften) som kommunen tecknat har integrerats i Stratsys (kommunens planerings- och uppföljningsverktyg) för att underlätta uppföljningen och få en samlad överblick över statusen för respektive löfte.

3.2 Öka den aktiva strategiska styrningen genom att göra det lätt att göra rätt samt genom kontinuerlig utbildning

Under 2023 fortsatte arbetet med att ta fram en struktur och arbetssätt för årlig uppföljning av hållbarhetsstrategin. Bland annat har ett arbete inletts för att utveckla det tekniska systemstödet för kommunens hållbarhetsarbete. 2022 års hållbarhetsrapport bilagades årsredovisningen, föreliggande rapport gick upp som ett eget ärende. Arbetet med att utveckla kommande hållbarhetsrapporter kommer att fortgå under 2024.

Kommunen har under året arbetat med att ta fram en planeringsstrategi som ska antas under 2024. Planeringsstrategin syftar till att främja en ökad kontinuerlig och framåtsyftande översiktsplanering. Kommunen ska aktualitetspröva översiktsplanen via planeringsstrategin och kan därigenom fånga upp ändrade planeringsförutsättningar samt beskriva prioriteringar i fortsatt översiktsplanering.

Under 2023 har kommunens säkerhetsavdelning fortsatt arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser. Analyserna tas fram med syftet att minska samhällets sårbarhet och att öka krishanteringsförmågan i kommunen. Arbetet med att ta fram tillhörande verksamhets-specifika kontinuitetsplaner har inletts. Därtill har beredskapssamordnare, stabschefer och säkerhetssamordnare tillsatts på förvaltningarna, representanterna genomgår utbildningar och ska förankra kontinuitetsplaneringen på verksamhetsnivå.

Bygg- och miljöförvaltningen arbetar systematiskt med att förbättra hemsidan för att på så sätt göra det lätt för kommuninvånarna att göra rätt och få den information som de söker för respektive projekt.

4 Ekologisk hållbarhet

4.1 Fossilbränslefri kommun

År 2030 har Håbo kommun ställt om mot en hållbar framtid. Den kommunala organisationen är fossilbränslefri och visar vägen för det övriga samhället som ska nå samma mål 2050. Vi bygger upp energi och effektsmarta alternativ och visar fördelarna med fossilbränslefrihet. Väl genomtänkt planering av bebyggelse minskar behovet av bilresor och underlättar för fotgängare, cyklister och kollektivtrafik.

4.1.1 Minska andelen fossilberoende fordon genom att säkerställa möjligheterna till förnyelsebara drivmedel, ställa krav på leverantörer samt samspela med näringsliv och invånare

Håbo kommun har som målsättning att kommunens egna verksamheter ska vara fossilbränslefria år 2030. Kommunen ska på så sätt vägleda det övriga samhället mot en övergång till en helt fossilbränslefri kommun 2050.

Under året har kommunens fordonsflotta inventerats med syftet att minska andelen fossilberoende fordon genom att ställa om och effektivisera användandet av flottan. Arbetet med inventeringen har tydliggjort behovet av en samlad fordonssamordning för hela kommunens flotta och vilka vinster det skulle medföra – ur samtliga hållbarhetsperspektiv.

Håbo kommun deltar i projektet *Fossilfritt 2030* vars mål är att ställa om kommunala fordonsflottor till mer hållbara alternativ. Tillsammans med projektägaren BioDriv Öst ska kommunen arbeta med fördjupade analyser av kommunens fordonsflotta samt ta fram rutiner som kan underlätta fordonssamordningen och att rätt krav ställs i fordons- och transportupphandlingar.

Till följd av att hemtjänsten under 2022 gick över från privat till kommunal regi, har fordonsflottan växt, detta har inneburit att bensinförbrukningen ökat markant, se Diagram 1.

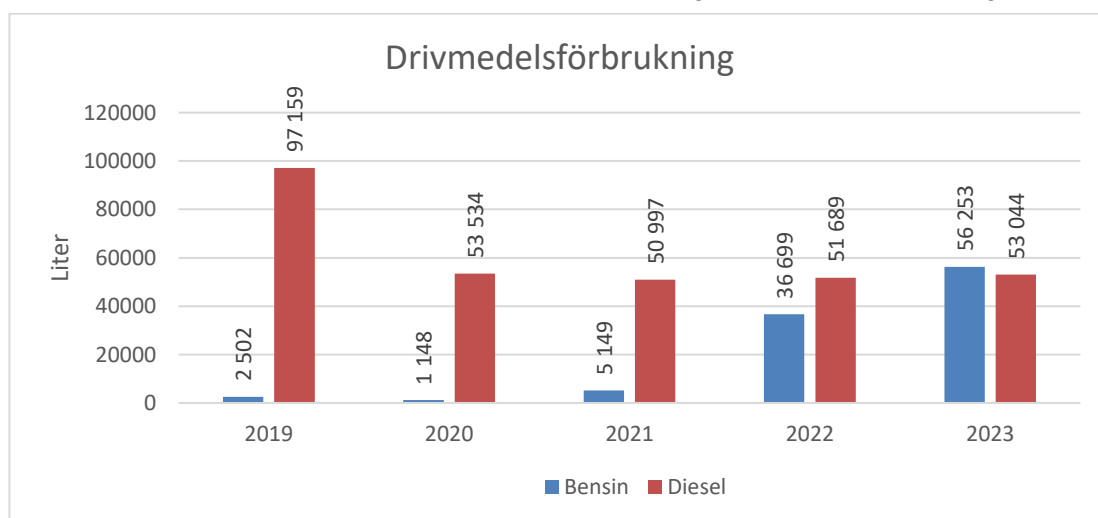

Diagram 1 visar Håbo kommuns drivmedelsförbrukning mellan åren 2019–2023. Etanol redovisas ej på grund av små mängder. (Källa OKQ8)

Avfallsenheten har påbörjat ett arbete med att plocka ut och rusta upp cyklar från återvinningscentralen för att dessa ska kunna användas för resor i kommunala verksamheter.

Detta är något som kommunen planerar att utveckla under 2024.

I den pågående planeringen inom Vård- och omsorgsförvaltningen är hemtjänstgruppernas lokalisering en viktig fråga. Lokaliseringen har betydelse för minskat bilåkande och minskade koldioxidutsläpp. Vård- och omsorgsförvaltningen är den främsta användaren av den slutna bilpoolen vars kontrakt löper ut under 2024. I samband med det undersöker förvaltningen förutsättningarna att gå över till elfordon (och under en övergångsperiod etanolfordon) och ser även en stor möjlighet att optimera ruttplaneringen. Inom färdtjänsten finns krav på samåkning och avtalet för färdtjänst innehåller krav på miljögodkända fordon. Under sommaren användes elcyklar inom delar av hemtjänsten.

Håbohus har sedan några år tillbaka rena elbilar som används av företagets reparatörer, drifttekniker och fastighetsskötare. Utmaningen framöver är att ställa om de tyngre fordonen.

Efterfrågan på laddinfrastruktur är stor och fler aktörer arbetar för att möjliggöra etablering. Utöver den gemensamma insatsen i Skokloster där 24 nya laddpunkter etablerats har exempelvis en privat aktör beviljats bidrag från Energimyndigheten för att etablera snabbladdning för tunga fordon vid Ekolskrog.

Som en del av Mobilitetsveckan, ett europeiskt initiativ för att främja hållbar mobilitet, genomför kommunen årligen en mobilitetsdag, tillsammans med externa aktörer som polisen, UL och Energi- och klimatrådgivningen för kommunens femteklassare. Eleverna får genom interaktiva moment lära sig mer om hållbar mobilitet och trafiksäkerhet.

Globalt mål	Nyckeltal	2020	2021	2022
13	Fossiloberoende personbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området (%)	10,8	15,2	19,3
13	Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%)	44,9	54,2	60,0

Tabell 1 visar Håbo kommuns status för nyckeltal från Kolada som är relevanta för målet att minska andelen fossilberoende fordon. Färgerna indikerar hur Håbo förhåller sig till andra kommuner (de 25% bästa resultaten får grön färg, de 25% sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg).

4.1.2 Öka andelen förnybar energi genom att ställa krav och öka den egenproducerade energin

Solcellsanläggningen på kommunhuset har en förväntad årlig produktion på ca 59 000 kWh. Solceller installerades på nya simhallen under hösten, de kommer uppskattningsvis att producera 191 145 kWh per år och anläggningen planeras att gå i gång under våren 2024. Installation av fler solcellsanläggningar ska genomföras utifrån tidigare gjorda kartläggningar samt i samband med planering och produktion av nya fastigheter.

Håbohus har installerat en hel del solceller under åren och i dagsläget har de befintliga solcellsinstallationerna en maximal produktionskapacitet på 689,7 kW, vilket genererar en uppskattad årlig produktion om 551 760–758 670 kWh.

Globalt mål	Nyckeltal	2017	2018	2019	2020	2021	2022
7	Andel förnybar och återvunnen energi i kommunens lokaler	100	99	99	99	98	99

Tabell 2 visar Håbo kommuns status för gröna nyckeltal från Sveriges ekokommuner, som är relevanta för målet att öka andelen förnybar energi. De grå cellerna är från kommunens egna uppgifter.

4.1.3 Minska utsläppen av växthusgaser genom att göra hållbara val och tydliga prioriteringar för begränsad klimatpåverkan vid planering och genomförande av bebyggelse och infrastruktur

De som har möjligheten att delvis arbeta hemifrån gör det fortsatt, vilket innebär färre resor till och från jobbet. Digitala möten fortsätter att ersätta vissa fysiska möten, särskilt med externa aktörer utanför kommunen, vilket innebär mindre resande till andra orter.

Arbetet med att se över behovet av laddinfrastruktur i kommunala verksamheter påbörjades under året och kommer att fortsätta tillsammans med BioDriv Öst och Håbohus under 2024. Kommunen har arbetat med att ta fram en taxa för de två laddstolparna belägna vid kommunhusets besöksparkering. Detta kommer att öppna upp för en användning eftersom dessa laddplatser varit avstängda under en längre tid.

Håbohus arbetar aktivt med att främja möjligheterna till elbilsladdning i sina bostadsområden. Det finns sedan tidigare publika laddare på Rosgårdens parkering i Mansängen. Under året har ytterligare två platser försetts med publik laddning, dels vid restaurangen i Kalmarsand, dels på Vänersborgsvägen. Det finns även en publik laddare vid Håbohus nya bostadsområde i Skokloster. Håbohus kommer under de kommande åren arbeta med att erbjuda laddplatser för fler fastigheter, givet att det finns tekniska förutsättningar för att genomföra insatsen.

Kommunen ser stor potential i en samordnad etablering av laddinfrastruktur för aktörer i exempelvis Logistik Bålsta och fortsätter föra dialog med berörda.

Totala koldioxidutsläppen från tjänsteresor under 2023 var 323 359 kg CO₂. Från och med 2023 räknar kommunen totala CO₂-utsläppen från:

- Bränsleförbrukningen från drivmedelsleverantören (273 853 kg CO₂). Se Diagram 2.
- Privatbilskörning i tjänsten (42 106 kg CO₂). Baserat på reseersättning och den generella fordons-/drivmedelsfördelningen i Sverige enligt Trafikanalys rapport för respektive år samt Svalna/SCB:s statistik för kg CO₂/krona.
- Resor gjorda med upphandlad resebyrå samt kollektivtrafikaktörer (7 400 kg CO₂). Baserat på bokföring.

Det finns fortsatt mycket att göra för att ställa om kommunens fordonsflotta, se koldioxidutsläpp från drivmedelsförbrukningen nedan.

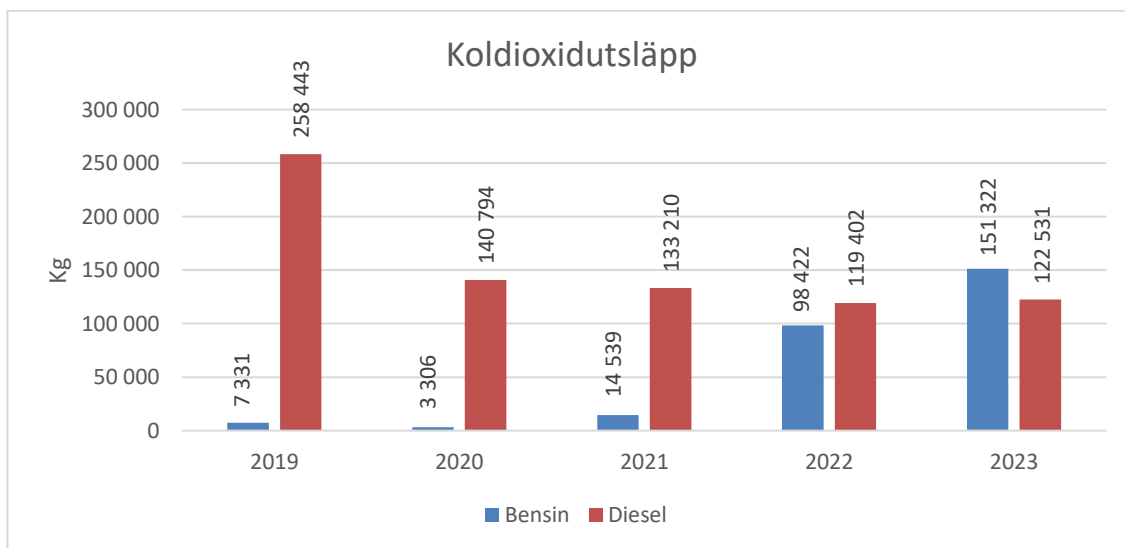

Diagram 2 visar Håbo kommuns koldioxidutsläpp för transporter mellan åren 2019–2023. Etanol redovisas ej på grund av små mängder. (Källa OKQ8)

Under 2023 intensifierades arbetet med att se över det befintliga busslinjenätet för att kunna lansera ett nytt som är anpassat till dagens förutsättningar. Inom det stadsmiljöfinansierade projektet *Bättre buss i Bålsta* som kommunen driver tillsammans med Region Uppsala, har det under 2023 byggts infrastruktur som varit nödvändig för en lansering av linje 34 mellan Logistik Bålsta och Resecentrum. Linje 34 kunde lanseras i december. Projektet pågår fram till år 2027 och har som mål att öka andelen bussresor och inkluderar även åtgärder för gående och cyklister. I slutet av 2023 genomfördes, inom projektet även en resvaneundersökning för kommunanställda som arbetar i Kommun- eller Landstingshuset med fokus på arbetspendling och tjänsteresor. Detta för att kunna arbeta vidare med riktade åtgärder för att öka det hållbara resandet bland kommunanställda.

Globalt mål	Nyckeltal	2017	2018	2019	2020	2021	2022
9	Befolkning i kollektivtrafiknära läge, andel (%)	81,6	84,7	84,7	84,8	84,8	
11	Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg	215 553	211 715	194 866	177 732	175 789	
11	Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), kg	31 865	30 412	29 171	28 651	28 004	
13	Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv/inv		3,72	3,65	3,37	3,47	
13	Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv	754,8	753,9	724,2	675,1	693,7	707,0

Tabell 3 visar Håbo kommuns status för nyckeltal från Kolada som är relevanta för målet att minska utsläppen av växthusgaser. Färgerna indikerar hur Håbo förhåller sig till andra kommuner (de 25% bästa resultaten får grön färg, de 25% sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg).

4.1.4 Minska energi- och effektanvändningen genom att energi- och energieffektivisera byggnader och verksamheter samt anpassa användningen så att vi bara använder den energi som vi behöver

Kommunen har under året arbetat med att minska förbrukningen av såväl el som fjärrvärme i sina verksamhetslokaler. En framgångsfaktor är ett intensifierat samarbete mellan fastighetsavdelningen och andra verksamheter som skola, vård och omsorg samt kultur och fritid för att kunna optimera drifttider för framför allt ventilationen. Rengöring av värmeväxlare och andra finjusteringar har också genomförts under året. Arbetet har resulterat i kraftigt minskad energianvändning, särskilt i förhållande till prognostiserad elförbrukning. Dock har flera nya fastigheter anslutits vilket har inneburit en ökad totalförbrukning av energi. Fjärrvärmeförbrukningen har varit relativt oförändrad mellan 2022–2023. Resecentrum anslöts till fjärrvärmenätet under slutet av 2022 och inkluderas inte i diagrammet nedan för att kunna göra en jämförelse mellan åren. Under 2023 förbrukade Resecentrum 125 861 kWh. Det skulle behövas ett mer systematiskt arbete för att effektivisera fjärrvärmeanvändningen, likt det arbete som bedrivs för elanvändningen.

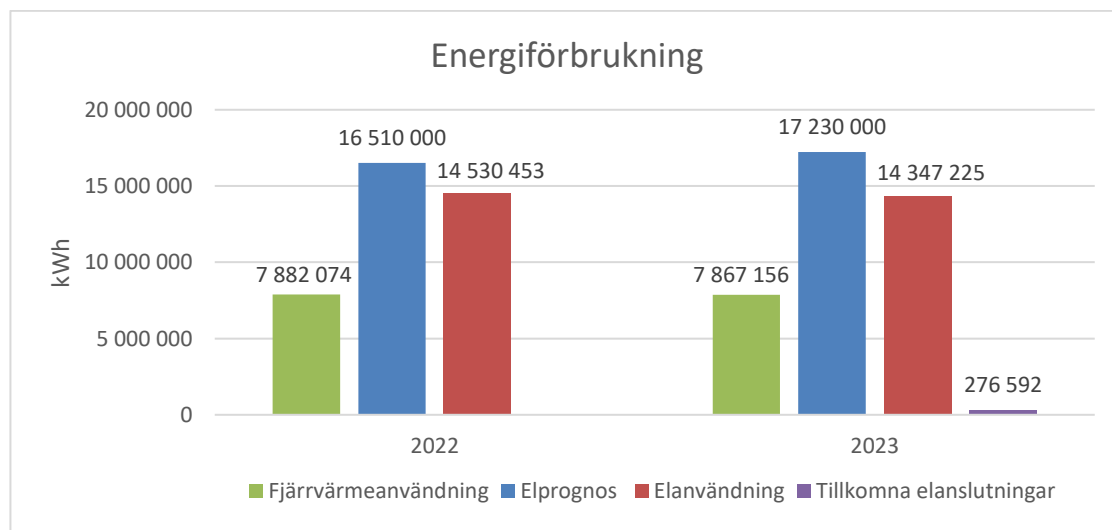

Diagram 3 visar Håbo kommuns energiförbrukning för åren 2022–2023. (Källa: EON Navigator)

Fastighetsavdelningen och måltidsservice har påbörjat en utredning i skolköken som avser att minska energianvändningen under skollov när lokalerna är tomma. Detta genom att flytta innehåll från kylar och frysar i mindre skolkök till större kök för att på så sätt spara in på ventilation och kunna optimera användningen.

Under slutet av 2023 påbörjades ett arbete med att byta ut armaturer i Gransätters och Jan Fridegårds idrottshallar till LED-belysning. Främsta anledningen är att livslängden förlängs och bidrar till en lägre energikostnad och underhåll.

Håbohus har sedan tidigare ett aktivt energispararbete. Under 2023 har arbetet varit extra fokuserat kring optimering av fjärrvärmeundercentraler, värmepumpar och energianläggningar. Håbohus totala energiförbrukning 2023 var 11 278 879 kWh fjärrvärme och 3 192 508 kWh fastighetsel. Under året har en ny fjärrvärmeundercentral kopplats in i Mansängen, vilket resulterar i ett mer effektivt fjärrvärmesystem.

Globalt mål	Nyckeltal	2017	2018	2019	2020	2021	2022
7	Elavbrott, genomsnittlig avbrottstid per kund (SAIDI), minuter/kund	150	307	191	171	149	300
7	Slutanvändning av energi totalt inom det geografiska området, MWh/inv		28	27	25		

Tabell 4 visar Håbo kommuns status för nyckeltal från Kolada som är relevanta för målet att minska energi- och effektanvändningen. Färgerna indikerar hur Håbo förhåller sig till andra kommuner (de 25% bästa resultaten får grön färg, de 25% sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg).

4.2 Rent vatten för alla

Året är 2030 och Håbo kommuns vattenförekomster har en god ekologisk och kemisk kvalitet med fungerande ekosystemtjänster. Vi har en långsiktigt säkrad och klimatanpassad dricksvattenförsörjning och ett välorganiserat vattenarbete på kommunal och regional nivå. Strävan efter giftfria vatten, ingen övergödning, fungerande ekosystem och tillgängliga vattenmiljöer är kontinuerlig. Vatten av god kvalitet är en av grundförutsättningarna för det goda livet i Håbo.

4.2.1 Säkerställa en långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning genom robusta försörjningssystem, gynna naturlig vattenrening och skydda vattentäkter

VA-avdelningen har påbörjat utredningar utifrån politiskt framtagna strategier, det handlar dels om att ansöka om medlemskap i Norrvatten, dels om att förprojektera en överföringsledning mellan Bålsta och Skokloster. En vattentjänstplan har arbetats fram under året och förväntas antas av kommunfullmäktige under 2024. VA-verksamheten har dock redan börjat arbeta utifrån ambitionerna i vattentjänstplanen. Under året har utökade effektbaserade provtagningar genomförts för att få en nulägesanalys av status på kommunens råvattentäkt i Bålsta. VA-avdelningen har även påbörjat ett nytt arbetssätt som möjliggör att hitta läckor på ledningsnätet, detta har genomförts med mycket goda resultat och är nu ett etablerat arbetssätt på avdelningen.

Kommunen har deltagit i en workshopserie initierad av Länsstyrelsen Västmanland och Mälarens Vattenvårdsförbund som handlar om klimat och vatten där kommunen fått lära sig mer om klimatiförändringar och hur det går att arbeta strategiskt med klimatanpassning. Kommunen har också påbörjat ett klimatanpassningsprojekt som handlar om att Samhällsbyggnadsförvaltningen ska ta fram rutiner och åtgärder för hantering av skyfallsrelaterade risker.

2023 års förbrukning av färskvatten i kommunala verksamheter (inklusive Håbohus) var 339 300 m³, det är en liten minskning i jämförelse med 2022 då motsvarande förbrukning var 353 556 m³. Något besparingsmål finns inte i dagsläget.

Håbohus har sedan ett antal år tillbaka individuell mätning av varmvatten på några enstaka fastigheter. Ett nyligen antaget mål är att se över möjligheten att bygga ut den individuella mätningen, detta arbete är påbörjat under 2023.

En vattendag för kommunens fjärdeklassare anordnades under våren där eleverna fick lära sig mer om kommunens värdefulla vattenmiljö.

Globalt mål	Nyckeltal	2017	2018	2019	2020	2021	2022
6	Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel (%)	100	100	100	100	100	100

Tabell 5 visar Håbo kommuns status för nyckeltal från Kolada som är relevanta för målet att säkerställa en hållbar dricksvattenförsörjning. Färgerna indikerar hur Håbo förhåller sig till andra kommuner (de 25% bästa resultaten får grön färg, de 25% sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg).

4.2.2 Minska gifters och övergödnings påverkan på yt- och grundvatten genom medvetna val, bred samverkan, hållbar planering och förvaltning samt en aktiv tillsyn

Kommunen utför lokalvård nästan helt kemfritt sedan flera år tillbaka, vilket är ett viktigt steg i att minska kemikaliers påverkan på våra vattendrag.

Håbo kommun samarbetar med Upplands-Bro och Sigtuna kommuner i ett LOVA- finansierat samverkansprojekt (Lokalt vattenvårdsprojekt) kring en åtgärdssamordnare för vatten. Samarbetsprojektet syftar till att förbättra vattenkvaliteten i Lilla- och Stora Ullfjärden samt Skofjärden. Projektet har under året bland annat utvecklat ett nätverk mellan hästgårdar kring gödselhantering vilket har resulterat i ett digitalt kartverktyg för hästgödsel som kan användas av lantbrukare, hästägare och privatpersoner. Åtgärdssamordnaren har nått stora framgångar, under slutet av 2022 skickades fyra ansökningar om LOVA-bidrag till Länsstyrelsen i Uppsala, vilka samtliga beviljades. Ansökningarna innefattar projekt som vattenprovtagning under 3 års tid i några av kommunens vattendrag samt gårdsvisa vattenplaner för tre hästgårdar.

Under året har kommunen även blivit beviljade ett nytt LONA-bidrag (Lokal naturvårdssatsning) för att etablera en våtmark mellan Broby backar och Låddersta i Bålsta. Projektet genomförs i samverkan med Uppsala stift och pågår till 2024.

VA-avdelningen har identifierat åtgärder som behöver genomföras på spilledningsnätet för att ytterligare minska utläckage av näringsämnen vid exempelvis bräddning.

Kommunen har ett pågående arbete med att finna renande dagvattenlösningar för Gröna dalen i Bålsta, arbetet är komplext på grund av dåliga markförhållanden och höga etableringskostnader. Det är dock av stor vikt att någon form av dagvattenlösning kommer på plats för att ny och befintlig bebyggelse inte ska påverka miljökvalitetsnormerna för vatten negativt.

Globalt mål	Nyckeltal	2017	2018	2019	2020	2021	2022
6	Sjöar med god ekologisk status, andel (%)	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	20
6	Vattendrag med god ekologisk status, andel (%)	0	0	0	0	0	0

Tabell 6 visar Håbo kommuns status för nyckeltal från Kolada som är relevanta för målet att minska gifters och övergödnings påverkan på yt- och grundvatten. Färgerna indikerar hur Håbo förhåller sig till andra kommuner (de 25% bästa resultaten får grön färg, de 25% sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg).

4.2.3 Öka tillgången till vattenmiljöer för alla genom långsiktig planering och ett hållbart nyttjande där vattenmiljöerna ses som en resurs för rekreation och naturupplevelse

I Grönstrukturprogrammet finns fem aktiviteter till målområdet ”Säkerställ allmänt tillgängliga strandmiljöer”. Under 2023 har bland annat följande åtgärder vidtagits:

- Arbetet med att tillgängliggöra ett stigstråk runt Lillsjön har slutförts, där det även har etablerats sittplatser, grillplats, två trappor i branta slänter samt placerats ut information i form av skyltar. Arbetet har finansierats via statligt stöd från LONA (lokala naturvårdssatsningen) samt egna investeringsmedel för friluftslivsåtgärder. Arbetet är genomförd av ett politiskt uppdrag från 2019 (KS 2019-03-18 § 50) som handlar om att tillgängliggöra naturvärden runt Lillsjön för allmänheten.
- En förstudie kring en ny dragning av Upplandsleden på Skoklosterhalvön har påbörjats tillsammans med ledhuvudman Upplandsstiftelsen. En utgångspunkt för förstudien är att undersöka om det skulle vara möjligt att få leden att möta Mälarens strand på fler ställen. Förstudien kommer pågå under 2023–2024 och finansieras via statligt stöd från LONA.
- En ny slinga av Upplandsleden som gör det möjligt att komma ner till stranden vid Björkbacka/Lilla Ulvfjärden har färdigställts och invigts. En sittyta för allmänheten har etablerats nere vid vattnet. Arbetet har finansierats via statligt stöd från LONA samt egna investeringsmedel för friluftslivsåtgärder.

4.3 Naturmiljöer med mångfald

År 2030 bevaras och nyttjas den biologiska mångfalden i Håbo på ett hållbart sätt. Vi värnar naturens ekosystem för dagens och framtida generationer. Våra friluftsområden är utvecklade och vävs samman med tillgängliga grönområden. Håbo kommuns rika naturmiljöer är en tillgång och förvaltas ansvarsfullt och hållbart genom långsiktigt skydd och skötsel.

4.3.1 Öka andelen skyddad natur genom att långsiktigt förvalta samt varsamt utveckla natur- och vattenområden med höga natur-, kultur- och friluftsvärden för att stärka biologisk mångfald, livskvalitet och folkhälsa

Håbo kommun har ett hållbarhetslöfte om att bilda minst ett nytt kommunalt naturreservat till 2023. Under 2023 har arbetet stannat av då det varit flera turer kring detaljplaneuppdraget för Dragelund, ett uppdrag som är nära sammankopplat med avgränsningen för reservatet.

Under året har kommunen tecknat ett långsiktigt naturvårdsavtal med Skogsstyrelsen för återvätning av skog på cirka 2 hektar, vilket blir en form av skyddad natur.

VA-avdelningen har identifierat åtgärder som kommer att genomföras inom ramen för vattentjänstplanen som på sikt kommer att skydda kommunens dricksvattentäkter.

Globalt mål	Nyckeltal	2018	2019	2020	2021	2022
15	Skyddad natur land, andel (%)	15,1	15,1	15,2	15,1	15,1
15	Skyddad natur inlandsvattnen, andel (%)	12,8	12,8	12,8	12,9	12,9

Tabell 7 visar Håbo kommuns status för nyckeltal från Kolada som är relevant för målet att öka andelen skyddad natur. Färgerna indikerar hur Håbo förhåller sig till andra kommuner (de 25% bästa resultaten får grön färg, de 25% sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg).

4.3.2 Säkerställ en hållbar förvaltning av mark genom hållbara metoder för att den ska utgöra en resurs för biologisk mångfald, rekreation, livsmedelsförsörjning och klimatanpassning

Under 2023 har en skötselanvisning för mångbruk av kommunens skogar arbetats fram, den ersätter tidigare skogsbruksplaner och syftar till att sköta kommunens skogar med ett större fokus på rekreation, friluftsliv, naturvärden och klimatanpassning. Arbetet har delfinansierats via statligt stöd från LONA.

Den reviderade naturvårdsplanen som beslutades under 2023 utgör ett viktigt kunskapsunderlag för att skydda värdefulla natur- och rekreationsvärden i kommunen. Dessa värden är viktiga att ta hänsyn till i Håbos framtida samhällsutveckling då de bidrar med ekosystemtjänster på flera olika sätt. Nedan följer några exempel på naturvårdsinsatser som genomförts under året.

- Omkring 3 hektar gräsmark i Bålsta sköts genom årlig slåtter för att på så sätt gynna blommande växter och pollinerade insekter. Även i Granåsens naturreservat sköts cirka 3 hektar genom årlig slåtter för att bidra till områdets bevarandevärden. Under 2023 har två nya hagar med höga naturvärden börjat att betas av får, en i Ekillas naturreservat och en vid Graneberg i Bålsta, vilket gör att cirka 20 hektar värdefull natur inom det kommunala markinnehavet nu sköts med hjälp av betesdjur.
- Uppföljning och fortsatt bekämpning av tidigare kända områden med jättebalsamin samt jätteloka inom kommunens markinnehav har genomförts. Ett flerårigt LONA-projekt med fokus på invasiva främmande arter har slutförts. Inom projektet har bland annat otillåtna trädgårdskomposter på kommunens mark kartlagts och förekomsten av invasiva främmande arter noterats och lagts in i kartlager samt rapporterats till Artportalen. Syftet med inventeringen är att kommunen ska få bättre koll på potentiella spridningskällor för invasiva främmande arter som kan behöva hanteras i planering, lovgivning och förvaltning.
- I Ekillas naturreservat har fortsatta skötselinsatser för att hämma den invasiva växten häggmispel genomförts, vilket är ett årligt återkommande arbete. Under året har vassslåtter genomförts inom reservatet i samverkan med Länsstyrelsen för att gynna småsvalting.
- I Granåsens naturreservat har insatser mot invasiva arter såsom jätteslide och vresros genomförts. Den gamla vedboden har ersatts med en ny för att även fortsättningsvis kunna förse området många besökare med torr ved. Ett nytt samverkansavtal kring naturvårdsförvaltningen har tecknats med Upplandsstiftelsen under året. Arbete med att revidera naturreservatets skötselplan har genomförts. Området har en regelbunden tillsyn vilket är en förutsättning för att hålla området i bra skick trots det höga besöksstrycket. I området finns en bra samverkan mellan kommunens förvaltningar och föreningslivet genom ett etablerat skötselråd.

Gatu- och parkavdelningen arbetar löpande med att förbättra befintliga friluftsområden. Under 2023 har nya vandringsleder skapats och tillgängliggjorts genom tydlig skyltning och röjning, spänger har även lagts ut. Vid vissa platser har även grillplatser iordningställts.

Under året påbörjades ett arbete med att ta fram en markstrategi. Markstrategin ska utgå från kommunens översiktsplan och långsiktigt verka för att kommunens mark nyttjas och förvaltas i enlighet med den långsiktiga planeringen och visionen om hållbara Håbo.

4.3.3 Planera hållbart och långsiktigt genom att skapa en god bebyggd miljö med stärkta gröna samband och ekosystemtjänster

Det finns ännu inget systematiskt arbete för hur naturområdets värden (dess ekosystemtjänster och biologisk mångfald) ska tillvaratas i hela samhällsbyggnadsprocessen. Genom att i tidigt skede tillämpa översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta, grönstrukturprogrammets kartunderlag och utpekade naturområden i naturvårdsplanen kan dock underlagen tillstyrka om

ett område inte bör exploateras. I de fall som naturmark tas i anspråk för detaljplanering krävs en miljökonsekvensbeskrivning då inverkan på naturvärden och ekosystemtjänster behöver utredas mer detaljerat, och åtgärder tas fram som på ett långsiktigt hållbart sätt tar hand om förlorade värden. Kommunen har en process, ”hållbarhetskollen”, som delvis används för att analysera samtliga hållbarhetsaspekter vid detaljplaneskedet. Denna process kan utvecklas för att omfatta hela samhällsbyggnadsprocessen.

En anvisning för ekologisk kompensation med tillhörande checklista har arbetats fram under 2023. Anvisningen kan utgöra ett stöd i hur ekologisk kompensation kan bedrivas på ett systematiskt sätt. Även arbetet med att integrera ekosystemtjänster i samhällsbyggnadsprocessen kan bidra positivt till detta mål, ett arbete som också behöver systematiseras.

Håbo kommun och Håbohus har tillsammans arbetat med att synliggöra och informera om ekosystemtjänster via skyltning i några bostadsområden i Bålsta. Vid Dalvägen lyfts ”Trädens viktiga roll”, vid Gröna Dalens odlarförening lyfts ”Mysigt och nyttigt med krypen”, vid Vallvägen lyfts ”Små kryp som gör nytta”. Vid Vallvägen har Håbohus även en av sina bikupor utplacerad. ”Krypens vardagsrum” finns vid Lindegårdsvägen där Håbohus har en stor perennrabatt som ger mat och husrum till många småkryp, slutligen finns skylten ”Må bra vid stranden” i Kalmarsand, placerad vid den grillplats som Håbohus ställt i ordning och som används flitigt av besökare.

4.4 Hållbarhetslöften

Håbo kommun har tecknat hållbarhetslöften med länsstyrelsen. Löftena syftar till att stärka fokus och samverkan i miljöarbetet samt att öka åtgärdstakten för de svenska miljömålen. Håbo kommun tecknade 2019 hållbarhetslöften för Minskad klimatpåverkan, 2020 för Ekosystem och biologisk mångfald och 2021 för Vatten. Under 2023 tecknades nya löften för Minskad klimatpåverkan (2023–2027) och Miljömässigt hållbar samhällsutveckling (2023–2026). Genom hållbarhetslöftena förbinder sig kommunen att genomföra ett antal aktiviteter. De redan tecknade och framtida löftena fungerar som handlingsplan och uppföljning för kommunens arbete med ekologisk hållbarhet.

4.4.1 Minskad klimatpåverkan

Åtgärdsprogrammet för Minskad klimatpåverkan syftar till att öka takten i genomförandet av prioriterade åtgärder för att minska de klimatpåverkande utsläppen och effektivisera energianvändningen i länet. Det övergripande målet är att uppnå miljömålen med koppling till energi- och klimatpåverkan, *begränsad klimatpåverkan, frisk luft och god bebyggd miljö* samt det övergripande *generationsmålet*.

Håbo kommun har genomfört och slutrapporterat den första programperioden för Minskad klimatpåverkan (2019–2022) inom följande åtgärder:

- Öka gång och cykling
- Fossilfria tjänstefordon
- Minska energi- och effektanvändning för fastigheter och verksamheter
- Minska effektoppar för el
- Öka produktionen och användningen av återvunnen eller förnybar energi och av fossilfria drivmedel.

Nedan följer exempel på hur Håbo kommun arbetat med åtgärdsprogrammet:

Under programperioden byttes belysningen vid kommunens pumpstationer ut till närvarostyrd LED-belysning. Det har inneburit att VA-avdelningen har minskat energiförbrukningen med 134,889 kWh 2020 jämfört med 2019. Detta motsvarar 16,86 ton koldioxidekvivalenter.

Aktiviteten bidrar till Kommunstyrelsens mål om att vara en energieffektiv kommun.

Det politiska målet och hållbarhetslöftet om att samtliga fordon av personbilstyp samt lättare transportfordon som Håbo kommun införskaffar från 2020 ska vara fossilbränsle fria, har inte efterlevts. Detta beror på flera saker, men har framför allt att göra med att det saknas en kommunal fordonssamordning.

Diagram 4. Diagrammet visar Håbo kommuns slutrapportering av åtgärdsprogrammet Minskad klimatpåverkan 2019–2022.

Håbo kommun har 2023 tecknat nya löften för Minskad klimatpåverkan, inom följande åtgärder:

- Öka transporteffektivitet och flexibilitet
- Fossilfria tjänstefordon och fossilfri arbetspendling och möteskultur
- Främja laddinfrastruktur eller tankmöjlighet av fossilfria drivmedel
- Minska energi- och effektanvändning och öka flexibilitet
- Öka kunskap, delaktighet och engagemang

4.4.2 Ekosystem och biologisk mångfald

Åtgärdsprogrammet för Ekosystem och biologisk mångfald syftar till att öka takten i genomförandet av åtgärder för att bevara och stärka biologisk mångfald i länet. En bibehållen biologisk mångfald är avgörande för att länets ekosystem ska fungera och leverera livsnödvändiga ekosystemtjänster. Ambitionen är att åtgärdsprogrammet ska vara ett användbart verktyg för aktörer på både regional och lokal nivå. Det övergripande målet är att uppnå miljömålen med koppling till ekosystem och biologisk mångfald, *ett rikt växt- och djurliv, god bebyggd miljö och levande sjöar och vattendrag*.

Håbo kommun har tecknat hållbarhetslöften med länsstyrelsen inom följande åtgärder för Ekosystem och biologisk mångfald 2020–2023:

- Öka andelen skyddad skog genom frivilliga avsättningar och formellt skydd
- Bevara bete och slätter i jordbrukslandskapet
- Motverka invasiva främmande arter
- Öka hänsyn till biologisk mångfald i fysisk planering
- Bevara och öka biologisk mångfald i parker och grönområden
- Öka hänsyn till biologisk mångfald genom inköp av hållbara varor och tjänster
- Integrera biologisk mångfald och hållbar utveckling i skola och förskola

Nedan följer exempel på hur Håbo kommun arbetat med åtgärdsprogrammet: Kommunen har genomfört flera insatser som gynnar pollinerare. Sedan 2020 har flera gräsytor i Bålsta lagts om till en mer ängslik skötsel med årlig traktorslåtter, samt att en del mindre ytor slås för hand, totalt motsvarande cirka 3,5 ha. Inga bekämpningsmedel används av kommunen i parkskötsel.

Under 2023 skulle en kartläggning av kommunens strategiskt viktiga inköpsområden och produktgrupper som kan förväntas ha stor påverkan på biologisk mångfald ha genomförts. Detta har inte gjorts på grund av att resurs- och kompetensbrist.

Åtgärdsprogrammet avslutades vid årsskiftet 2023–2024 och kommer att slutrapporteras till länsstyrelsen. Länsstyrelsen kommer att uppdatera programmet och erbjuda länets aktörer att teckna nya löften inom programmet 2024–2028.

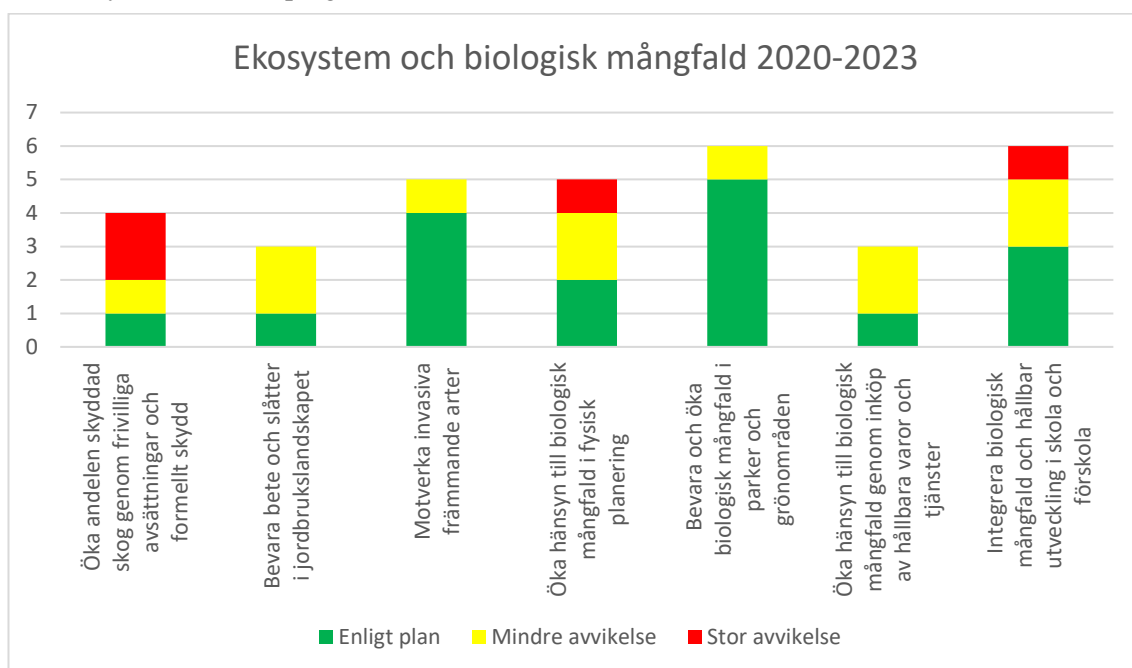

Diagram 5. Diagrammet visar antalet löften Håbo kommun tecknat för respektive åtgärd i åtgärdsprogrammet för Ekosystem och biologisk mångfald, samt status vid uppföljningen våren 2023.

4.4.3 Vatten

Åtgärdsprogrammet för Vatten syftar till att öka takten i genomförandet av åtgärder som bidrar till hållbar vattenanvändning och minskad påverkan på länets vatten, såväl ytvatten som grundvatten. Det övergripande målet är att uppnå miljömålen med koppling till vatten, vilket inkluderar *grundvatten av god kvalitet* och *ingen övergödning*.

Håbo kommun har tecknat hållbarhetslöften med länsstyrelsen inom följande åtgärder för Vatten 2021–2024:

- Hållbar vattenplanering
- Öka kunskap och förståelse kopplat till näringsämnen
- Minska belastningen på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter
- Förstärka skyddet av länets vattenskyddsområden

Nedan följer exempel på hur Håbo kommun arbetat med åtgärdsprogrammet: En handlingsplan för tillsyn av förorenade områden 2023–2025 har färdigställts och beslutats av Bygg- och miljönämnden. Detta är ett viktigt steg för att minska riskerna för spridning av

föreningar till yt- och grundvatten. Handlingsplanen är också ett viktigt verktyg i tillsynsarbetet, för att spåra förändringar i och kartlägga förorenade områden samt där det finns misstanke om att verksamheter bidragit till förorening.

Under 2023 avslutade kommunens vattenstrateg sin tjänst, vilket kommer att få betydelse för arbetet med vattenrelaterade frågor. Arbetet med att etablera en intern samverkansgrupp mellan VA, miljö och plan har därför inte kunnat genomföras.

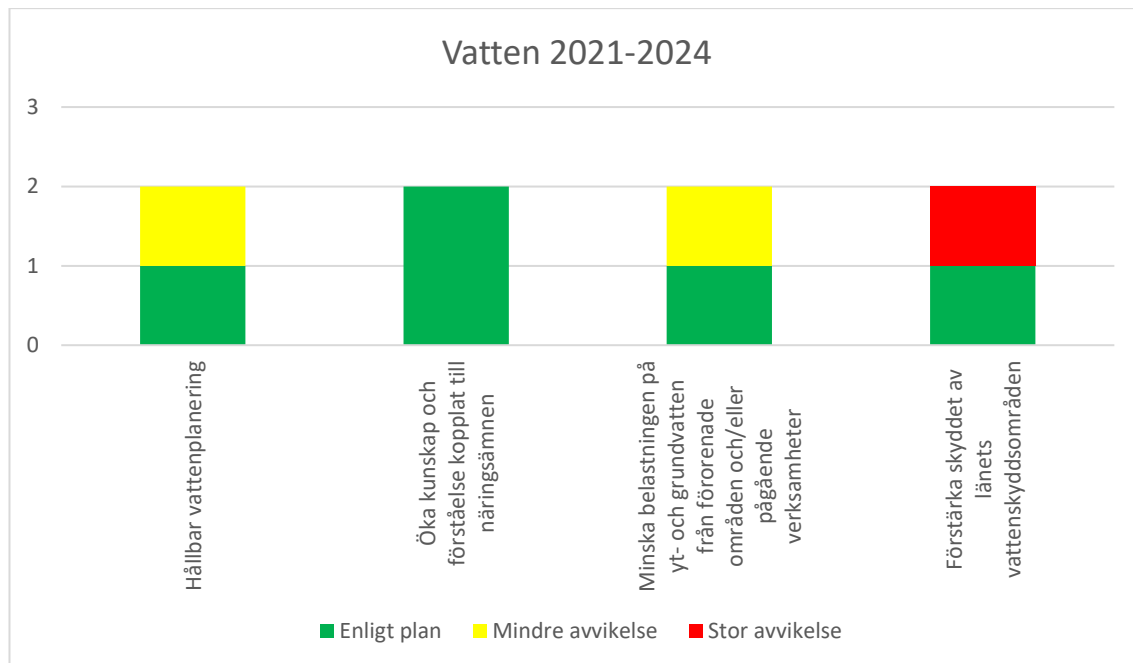

Diagram 6. Diagrammet visar antalet löften Håbo kommun tecknat för respektive åtgärd i åtgärdsprogrammet för Vatten, samt status vid uppföljningen våren 2023.

4.4.4 Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Åtgärdsprogrammet för Miljömässigt hållbar samhällsutveckling syftar till att öka takten i genomförandet av åtgärder som bidrar till hållbar utveckling av samhällen såväl i städer som på landsbygden. Det ska även bidra till ökad resurseffektivitet och minskad miljö- och hälsopåverkan från kemikalier. Det övergripande målet är att uppnå miljömålen med koppling till miljömässigt hållbar samhällsutveckling, med fokus på *god bebyggd miljö* och *giftfri miljö* samt det övergripande *generationsmålet*.

Håbo kommun har 2023 tecknat hållbarhetslöften med länsstyrelsen inom följande åtgärder för Miljömässigt hållbar samhällsutveckling 2023–2026:

- Fysisk planering som minskar miljö- och hälsopåverkan
- Exploatering med hänsyn till miljö och hälsa
- Förvaltning och utveckling av befintlig bebyggelse, infrastruktur och miljöer
- Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

5 Social hållbarhet

5.1 Delaktighet

År 2030 lever vi i ett Håbo där alla har samma möjlighet att delta och växa. Vi tar vara på varandras ambitioner, drivkrafter och kreativitet och formar något större. Det finns en god kommunikation genom dialog och tydlig information. Våra arbetsplatser har specifik information och introduktion för en hållbar arbetsplats.

5.1.1 Öka invånarnas inflytande och delaktighet genom att agera transparent, kommunicera, erbjuda kultur- och bildningsverksamhet, ge möjlighet att påverka med dialoger, öppenhet och god synpunktshantering

Sedan 2023 deltar kommunen i ett treårigt projekt som heter *Tess2*. Projektet syftar till att förbättra flyktningmottagandet och skapa fler möjligheter till aktivt socialt deltagande. Bland annat genomförs simskola, studiebesök på öppna förskolan, arbetsplatser, föreningar och folkhögskola. Kurser hålls även i hur myndigheter arbetar med digitalisering. Det finns planer på att utveckla verksamheten i form av hälso- och cykelkurser samt ett Servicekontor för alla som behöver extra hjälp med att förstå vad olika myndigheter kräver och vilka rättigheter man har som utrikesfödd.

Håbo bibliotek anordnade under 2023:

- Språkcafé både fysiskt i bibliotekets lokaler och digitalt. Språkcaféer görs i samarbete med Rotary och Studieförbundet vuxenskolan.
- Högläsning genom metoden ”shared reading” på träffpunkten Källan och på fritidsgårdarna. Det ökar delaktighet i kulturell verksamhet för målgrupper som kanske inte besöker biblioteket i vanliga fall. Högläsningen syftar också till att öka välmåendet hos individen då texter kan diskuteras utifrån egna erfarenheter i ett sammanhang.
- Digital handledning på arabiska, persiska och dari med IT-guider anställda genom arbetsmarknadsenheten. Syftet är att stötta nyanlända med digitala tjänster på deras språk.
- Talbokscirkel för personer med synnedsättning vilket skapar ett socialt sammanhang där deltagarna kan diskutera litteratur men även livet med allt vad det innebär.

Kommunen har sedan flera år tillbaka beslutat att ge barn och ungdomar en kanal för reellt inflytande genom att årligen anordna en demokratidag för elever i grundskolans årskurs 7 till årskurs 3 i gymnasiet. Representanter från skolorna får där möjlighet att diskutera och komma med förslag på åtgärder utifrån det för året gällande temat. Årets tema var Agenda 2030 och ungdomarna fick arbeta med frågan ”Vilken förändring vill du se?”. Ungdomarna fick möjligheten att uttrycka sig genom olika konstformer som måleri, film, musik, teater och skrivande. Deltog gjorde också tjänstepersoner och politiska representanter. En uppföljning i form av en vernissage planeras för 2024.

Ungdomsrådet, som var med och anordnade demokratidagen, fick under länsstyrelsens sociala hållbarhetsvecka chansen att presentera sitt arbete i ungdomsrådet, utbyten med andra ungdomsråd och demokratidagen för andra tjänstepersoner och förtroendevalda i länet.

Under året har Ung Håbo deltagit i ett demokrati-projekt tillsammans med två afrikanska kommuner. Projektet syftade till att undersöka vilka utvecklingsmöjligheter de tre kommunerna upptäckt vad gäller ungas delaktighet och inflytande i politiskt beslutsfattande. Projektgruppen har ringat in flera områden där Håbo kommun kan utveckla sitt demokratiska arbete. Projektet

avslutades 2023, men lärdomarna och idéerna kommer att leva kvar i det fortsatta arbetet.

Socialnämndens verksamhet som riktar sig till barn och unga har under året arbetat aktivt med att få till stånd den nya organisationen av barn och unga som trädde i kraft 1 januari 2023. Den nya organisationen syftar till "en väg in" vilket leder till ökad tillgänglighet för kommunens invånare och ökat fokus på det förebyggande arbetet.

Håbo kommun fanns representerade på det årligen återkommande evenemanget Håbo festdag. Utanför kommunhuset fick kommunens invånare möjligheten att inhämta information om kommunens arbetssätt, pågående projekt samt kunde ställa frågor vilket är viktigt för att öka invånarnas inflytande och delaktighet.

Kommunen deltog i MSB:s beredskapsvecka (v. 39) som är en årlig informationskampanj som ska öka människors beredskap inför kriser och krig. Under veckan genomfördes flera olika aktiviteter. Bland annat fanns kommunen på plats utanför biblioteket med tips och idéer på hur det går att förbereda sig på olika sätt, exempelvis med krislåda, vatten, mat och uppvärmning.

Under året har flera av kommunens verksamheter bjudit in till öppna hus för att invånare ska få bättre inblick i kommunens arbetssätt samt att kunna få stöd och vägledning i frågor som är viktiga för och kan påverka individen. Bygglovavdelningen genomför kontinuerligt öppna hus i Kommunhuset eller i Skokloster. Dit är alla välkomna och kan ställa sina frågor till bygglovhandläggarna, byggnadsinspektörerna, bygglovkoordinator eller administratör. För företagarna finns även lotsmöten som skapar förutsättningar för dialog och vägledning i processen. Under 2023 har bygglovavdelningen introducerat digitala enskilda möten för privatpersoner och företagare, för frågor och rådgivning.

Barn- och utbildningsförvaltningen arbetar systematiskt med att öka invånarnas inflytande och delaktighet, under hösten 2023 har förvaltningen hållit medborgardialoger med anledning av förvaltningens uppdrag från nämnden att utreda en förändring av skolstrukturen i kommunen. Förvaltningen har regelbundet och systematiskt publicerat information riktad till alla medborgare kring frågor som berör dem och deras barn.

Medborgarinflytande är en central del i skolans statliga uppdrag, som bland annat innebär att skolorna håller elevråd, föräldramöten, andra forum för vårdnadshavare, samt deltar i demokratidagen. All undervisning innehåller i enlighet med skolväsendets styrdokument inslag för att främja jämställdhet, jämlikhet, demokrati och inflytande.

Håbohus arbetar med att alla hyresgäster ska känna sig delaktiga och känna ansvar för sina bostadsområden. Detta sker genom boinflytandemöten med Hyresgästföreningen samt gårdsvandringar i bostadsområden. Gårdsvandringarna syftar till att boende, tillsammans med Håbohus, ska ges möjlighet att diskutera boendemiljön vad gäller trygghet, trivsel och utformning. Inkomna synpunkter noteras och Håbohus berättar vilka åtgärdsförslag som kan utföras, protokoll från gårdsvandringarna publiceras på Håbohus hemsida.

Globalt mål	Nyckeltal	2018	2019	2020	2021	2022	2023
10	Förvärvsarbetande eller studerande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20–64 år, andel (%)	68,7	69,3	64,4	73,4	80,5	
16	Valdeltagande i senaste kommunalvalet, andel (%)	86	86	86	86	83	83

Tabell 8 visar Håbo kommuns status för nyckeltal från Kolada som är relevanta för målet att öka invånarnas inflytande och delaktighet. Färgerna indikerar hur Håbo förhåller sig till andra kommuner (de 25% bästa resultaten får grön färg, de 25% sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg).

5.1.2 Öka det livslånga lärandet genom att ta vara på kompetens och satsa på långsiktig kompetensutveckling och karriärväxling

Håbo vuxenutbildning bidrar till att ge människor möjlighet att växa. Utbildning bidrar både direkt och indirekt till samhällelig gemenskap och integration då språket är en nyckel för integration av nyanlända. En examen från vuxenutbildning eller en yrkesutbildning öppnar nya dörrar till vidare utbildning och arbete, vilket är viktiga vägar till en bättre sats, ekonomiskt och socialt. Att kunna yrkesväxla är en allt viktigare del av ett hållbart arbetsliv.

All verksamhet inom Barn- och utbildningsförvaltningen utgör grunden i samhällets uppdrag att bidra med livslångt lärande.

Idén om det livslånga lärandet är centralt i bibliotekets verksamhet då målgruppen sträcker sig från nyfödda till äldre-äldre. Biblioteket bidrar till det livslånga lärandet genom bland annat:

- Enskild digital hjälp och handledning som minskar det digitala utanförskapet, sker ofta spontant under bibliotekets öppettider.
- IT-café riktat till seniorer.
- Digitala aktiviteter för barn och unga, under sportlovet arrangerades workshop med Tekniska museet.
- Tillgängliga medier och läsning i olika format som tillgängliggör litteratur för alla.
- Utställningar och temaskyltningar med litteratur för att locka till läsning och utbildning.
- Läsfremjande aktiviteter som bokcirklar, föreläsningar, informationsträffar med organisationer och intresseföreningar, workshops i kreativt skapande med mera.
- Bokcirkel, språkkurs och barnaktiviteter på finska arrangeras i samarbete med Finskt förvaltningsområde.
- Biblioteket erbjuder ett brett utbud av studielitteratur för studenter på olika nivåer.

På Vård- och omsorgsförvaltningen har kompetensutveckling under 2023 skett i många former, bland annat genom utbildningar i första hjälpen till psykisk hälsa och palliativ vård samt genom certifierad tjärnmärkt demensvård som fokuserar på personcentrering.

5.2 Jämlikhet

Året är 2030 och i Håbo finns en plats för alla och ingen lämnas utanför. Olika förmågor och resurser tas tillvara. Inom Håbo kommun finns inkluderande och jämställda arbetsplatser med rättvisa arbetsvillkor och en nolltolerans när det gäller diskriminering. Ett gott och respektfullt bemötande är nödvändigt för att lyckas med detta.

5.2.1 Öka jämställdheten genom att arbeta med normer och attityder

Håbo bibliotek bidrar till att öka jämställdheten, bland annat genom att:

- Erbjuder en öppen och icke-kommersiell mötesplats för alla.
- Minoritetsspråken har en viktig plats i bibliotekets verksamhet och medieutbud.
- Aktivt arbete med HBTQI+, bland annat genom certifiering, kompetensutveckling för personalen, medieinköp till Regnbågshyllan och HBTQI-häng på Generator.
- Erbjuder kostnadsfri tillgång till fysisk och digital litteratur för olika ändamål.
- Erbjuder kostnadsfri tillgång till datorer och digitala resurser (databaser, e-medier).

Ung Håbos verksamhet bidrar till jämlikhet bland annat genom att erbjuda fritidsverksamheter

till minoritetsgrupper. Kultur- och fritidsförvaltningens samtliga verksamheter är HBTQI-certifierade, som en del av arbetet har Ung Håbo och Håbo bibliotek, sedan en tid tillbaka, gemensamt startat ett HBTQI-häng för ungdomar på Generator. Ung Håbo erbjuder också mötesplatser för unga och unga vuxna med funktionsvariation.

HR bidrar till ökad jämställdhet genom aktiviteter och stöd i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Bland annat genom att arbeta med de olika diskrimineringsgrunderna som hänger samman med kravet i diskrimineringslagen, i detta ingår också att arbeta med den kultur och jargong som finns på arbetsplatsen.

Under slutet av 2022 genomfördes en inventering av hur den finska minoriteten ställde sig till en rad frågeställningar. Bland annat berördes frågan om äldreomsorg på finska. En majoritet av de tillfrågade önskade finsk hemtjänst och särskilt boende när behoven blev aktuella. Under 2023 har ytterligare statistiskt underlag sammanställts utifrån beställt underlag från SCB. Underlagen visar att volymerna av behövande äldre som kan åberopa äldreomsorg på finska ökar under kommande år.

Globalt mål	Nyckeltal	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Invånare, 0-19 år, med låg ekonomisk standard, andel (%)	10	9	9	8	9	
1	Vuxna biståndsmottagare (18+ år) med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen	0,76	0,90	0,86	0,74	0,61	
5	Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	29,5	29,0	32,0	29,6	30,1	28,9
5	Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	34,7	35,1	36,7	37,2	36,9	37,8
5	Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, andel (%)	77,6	77,7	78,8	78,4	78,8	
11	Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%)	13,5	13,4	12,7	12,7	13,1	

Tabell 9 visar Håbo kommuns status för nyckeltal från Kolada som är relevanta för målet att öka jämställdheten. Färgerna indikerar hur Håbo förhåller sig till andra kommuner (de 25% bästa resultaten får grön färg, de 25% sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg).

5.2.2 Öka kunskapen om allas lika rätt genom diskussion och förståelse

Bibliotekets verksamhet bidrar till att öka kunskapen om allas lika rätt, bland annat genom att teman som knyter an till allas lika rätt lyfts genom bokskyltningar och utställningar. Det kan bland annat handla om jämställdhet, våld i nära relationer och barns rättigheter. Bibliotekets personal arbetar aktivt med kompetensutveckling inom HBTQI-området för att öka förståelsen för de grupper som ingår under paraplybegreppet.

Kommunens verksamheter har under arbetsplatsträffar gått igenom en matris för likabehandling utifrån de sju diskrimineringsgrunderna och därefter tagit fram handlingsplaner med syftet att främja likabehandling.

Hela svenska skolväsendet bygger på att allas lika rätt och genomsyrar aktivt all undervisningsverksamhet. Flera av Håbo kommuns verksamheter arbetar utifrån barnkonventionen, ett exempel är förskolan där barnkonventionen är integrerad i läroplanen. I förskolan bedrivs ett kontinuerligt arbete för att skapa en miljö som främjar barns utveckling, trygghet och delaktighet. I arbetet ingår också att förebygga och motverka diskriminering och att lära barnen om allas lika värde. Förskolan ska vara en trygg och inkluderande plats där varje barn känner sig sedd, hörd och respekterad. Barnen uppmanas att uttrycka sina åsikter och vara delaktiga i beslut som berör dem.

Socialförvaltningen arbetar med att stärka barn och ungas möjligheter att vara delaktiga och komma till tals i ärenden som berör dem. Utredare använder barnanpassat material i de

utredningar som rör barn, bland annat i form av leksaker och frågematerial som är utformat för att samtala med barn.

5.3 Trygga mötesplatser för alla

År 2030 erbjuder Håbo kommun möjligheter till mötesplatser för människor i olika åldrar och olika faser av livet. Det engagemang som finns i föreningar och hos invånare tas tillvara. Invånarna upplever att det finns gott om mötesplatser som tillgodoser den efterfrågan och de behov som finns. Trygghet och gröna värden är viktiga beståndsdelar för mötesplatserna.

5.3.1 Öka insatser för att den upplevda tryggheten ska öka genom ett nära

samarbete mellan kommun, andra myndighet, föreningsliv, civilsamhälle och näringsliv

Under året förstärktes samarbetet mellan kommunen och polisen för att kunna skapa ett tryggare Håbo. I kommunen finns många olika verksamheter som arbetar med att förebygga brott och det ökade samarbetet kommer bland annat att innebära kontinuerliga tillfällen där verksamheterna och polisen träffas. Håbo kommun har under flera år tecknat ett medborgarlöfte med polisen som innehåller en färdplan med prioriterade aktiviteter för att öka tryggheten i Håbo. För 2023 var följande aktiviteter prioriterade:

- Polisiär närvaro av uniformerad eller civil polis på prioriterade platser
- Förebyggande arbete mot alkohol, tobak och narkotika, genom:
  - Informationsutdelning ”Håbo mot langning” enligt konceptet Full koll.nu
  - Polarverksamheten (uppsökande) som arbetar alkohol-, drog- och brottsförebyggande
  - Insatser mot droganvändning bland ungdomar
  - Värderingsövningar gällande tobak, droger och alkohol
- Trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön, genom:
  - Arbeta för en trygg offentlig miljö
  - Trygghetsvandring
- Delaktighet för medborgarna, genom:
  - Medborgardialog
  - PAR (polis, ambulans och räddningstjänst) – metod för att stärka relationen mellan ungdomar och blåljuspersonal
- Upplevd trygghet för alla, genom:
  - Nattvandring via föreningslivet
  - Polarverksamhet
  - Utbildning för personal som möter personer i psykologisk kris
  - Ge elever möjlighet att reflektera kring normer, våld, svartsjuka och samtycke i relationer

Håbohus är delaktiga i det kommungemensamma trygghetsarbetet, genom att arbeta för uppfyllandet av medborgarlöftet. Håbohus deltar på antilangningskampanjer i centrum och på trygghetsvandringar som genomförs i kommunen. Grupper för grannsamverkan har startats upp och hyresgäster har utbildats i vad grannsamverkan innebär för att de ska kunna bidra till det trygghetsskapande arbetet i det egna bostadsområdet. Målet är att få fler hyresgäster att engagera sig i grannsamverkan.

Kommunens säkerhetsavdelning har under året utökats och består nu av en säkerhetschef, beredskapsstrateg och informationssäkerhetssamordnare. Att avdelningen utökas är viktigt för arbetet med trygghets- och säkerhetsskapande åtgärder inom kommunorganisationen samt för kommunens invånare.

I juni bjöd politiken in allmänheten till en trygghetsdialog för att tillsammans diskutera hur Håbo kan bli tryggare för barn och unga. Medborgardialogen syftade till att skapa en gemensam lägesbild och ett gemensamt fokus på åtgärder och strategier som minimerar riskerna för barn och unga. Något som lyftes under dialogen var möjligheten att anmäla sig till nattvandringar via en e-tjänst.

En tydlig modell för samverkan mellan socialtjänstens mottagningsteam, förebyggarteam och polisen har införts. Modellen bygger på att polis och mottagning genomför gemensamma förhandsbedömningar för ungdomar som misstänks för brott. Vidare har en rutin för medling upprättats och implementerats. Modellen är ett exempel på hur kommunen arbetar för att öka tryggheten och minska brottsligheten bland unga. Arbetssättet bedöms leda till att fler ungdomar och deras föräldrar ges snabbt stöd och att återfall i brott förhindras.

Kommunens ANDT-arbete (alkohol, narkotika, dopning, tobak) har utvecklats under året med flera kampanjer inom nätverket ”Håbo mot langning” i samarbete med bland andra Systembolaget och Länsstyrelsen. Arbetet syftar till en bättre hälsa i befolkningen och upplysning till äldre syskon och vårdnadshavare om att inte låna alkohol eller andra droger.

Under 2023 har förebyggarteamet mött ca 900 föräldrar på föräldramöten, samtliga planerade föräldragrupper är fulltecknade och extra grupper planeras för att möta den stora efterfrågan. Genom socialtjänstens närvaro i nya forum har fler föräldrar sökt stöd i sin föräldraroll, vilket kan bidra till ökad upplevd trygghet.

Under våren pausades den förebyggande och uppsökande verksamheten Bålstapolarna på grund av arbetsmiljörisker. Bålstapolarna startade 2008 för att bland annat bemöta klotter, skadegörelse och ungdomsbrottslighet. Syftet med polarverksamheten, där unga människor möter andra unga människor, är att öka tryggheten i det offentliga rummet och uppmuntra ungdomar att delta i det förebyggande arbetet mot brott och droger. Socialnämnden har mot bakgrund av de upplevda arbetsmiljöriskerna samt pågående omorganisering beslutat att utreda i vilken form den förebyggande och uppsökande verksamheten kan och ska fortsätta bedrivas. Tills vidare förblir Bålstapolarnas arbete pausat.

Som en del i att öka den upplevda tryggheten har Ung Håbo tillsammans med föreningar och sommarjobbare bemannat Bålsta aktivitetspark under hela sommarlovet. Måndag-fredag klockan 11.00-20.00 fanns det personal och aktiviteter på plats i parken. Håbo bibliotek hade också en fin läshörna i parken hela sommaren. Allt var gratis och det fanns aktiviteter som drejning, högläsning och sport.

Gatu- och parkavdelningen förser ständigt gång- och cykelsträckor med ny gatubelysning för ökad trygghet. Under 2023 har Fackelvägen, Arosvägen och Gillmaren försetts med ny belysning. Centrumnära ytor renhålls löpande för en ökad trygghetskänsla. Även Håbohus arbetar kontinuerligt med att se över belysning. Dessutom ses regelbundet utemiljöerna vid Håbohus fastigheter över, vilket syftar till att skapa trivsamma och trygga utemiljöer.

Globalt mål	Nyckeltal	2018	2019	2020	2021	2022	2023
4	Elever i åk 8: Känner du dig trygg i skolan? Andel som svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del", (%)					69,8	69,8
11	Invånare 16–84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)					33	
16	Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv	710	707	690	779	778	
16	Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)					31	

Tabell 10 visar Håbo kommuns status för nyckeltal från Kolada som är relevanta för målet att öka den upplevda tryggheten. Färgerna indikerar hur Håbo förhåller sig till andra kommuner (de 25% bästa resultaten får grön färg, de 25% sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg).

5.3.2 Öka möjligheten till möten genom att erbjuda trygga, inkluderande, gröna och tillgängliga miljöer och lokaler där friluftsliv och idrottsaktiviteter kan ske spontant, nära bostaden, i skolan eller inom det lokala föreningslivet

Under 2023 har kommunen genomfört flertalet fysiska åtgärder för att öka möjligheten till möten i våra naturområden. Åtgärderna har genomförts inom ramen för flera projekt samt genom investeringsmedel. Åtgärder som har genomförts är bland annat etablering av grillplatser och bänkar samt uppmärkning av stigar som Björnbroslingan och Lillsjöslingan. Flera sittbänkar med tak har placerats ut i våra naturområden. Vid Viby friluftsområde har även ett tillgänglighetsanpassat vindskydd med grillplats etablerats.

Gång- och cykelvägnätet samt nya lekparken har utrustats med parkmöbler och utegym. Bland annat har Runbroparken anlagts för seniorvänliga möten och Skeppsparkens lekplats har byggts ut för äldre barn och ungdomar för aktivitet och möten.

Kommunen erbjuder en trygg och aktiv fritid för alla unga genom bland annat Ung Håbos mötesplatser. Det finns tre mötesplatser i kommunen, Generator och Aktivitetsparken i Bålsta och Slottsgården i Skokloster som erbjuder gratis aktiviteter året om för barn och unga mellan 11–19 år. Under året har Ung Håbo tillsammans med Håbo pastorat genomfört träffar för motorburen ungdom.

Kommunen ökar möjligheten till möten genom att bland annat driva fritidsbanken och informera om fritidsaktiviteter. Hos fritidsbanken kan alla invånare låna fritidsutrustning helt gratis och på så sätt minska tröskeln för ett aktivt fritidsliv.

Biblioteket erbjuder en öppen mötesplats för alla där litteratur, kunskap och kultur är centralt. Lokalen är belägen i Bålsta centrum i samma byggnad som Fridegårdsgymnasiet, Fridegårdsscenen och Fridegårdscaféet. Deltagande i bibliotekets verksamhet ska inte styras av socio-ekonomiska förutsättningar utan utbud och tjänster ska vara kostnadsfria så långt det är möjligt.

Även Vård- och omsorgsförvaltningen bidrar till trygga möten genom att erbjuda verksamhet och lokaler för invånare med olika behov. Träffpunkt Pomona i Bålsta erbjuder kostnadsfria aktiviteter för personer över 65 år som är bosatta i kommunen. Aktiviteterna bidrar till social gemenskap, samt träning för både kropp och knopp. Ängsgårdens dagverksamhet tar emot gäster med diagnostiserad demenssjukdom som bor i ett eget boende. Gästerna ska känna sig trygga och hemmastadda med aktiviteter och utflykter som ger positiv stimulans. I Skeppsgården, pensionärernas samlingslokal i Håbo, driver Finska föreningen, BFF, PRO och SBF verksamheter tillsammans. Föreningarna ansvarar för intern lokalbokning och café för medlemmarna. De tre föreningarna arrangerar även studiecirklar, gymnastik, dans, bridge, shuffleboard, underhållning, utflykter med mera.

5.4 God hälsa och arbetsmiljö

År 2030 fortsätter Håbos hälsofrämjande arbete ge människor möjlighet att öka kontrollen över sin hälsas utveckling. Hälsoöklyftorna minskar och alla, barn som äldre har en meningsfull fritid och vardag. Håbo kommun erbjuder säkra arbetsmiljöer som gynnar välbefinnande och hälsa. Sunt arbetsliv är ledord för arbetsmiljöarbetet som är långsiktigt och systematiskt där åtgärder vidtas direkt vid behov. Det finns en stolthet över att studera och arbeta i eller för Håbo kommun.

5.4.1 Minska andelen riskbeteenden som leder till ohälsa genom att arbeta förebyggande och erbjuda generella främjande insatser anpassat efter olika målgruppers behov

I juni antog kommunfullmäktige en strategi för suicidprevention. Strategin för suicidprevention anger en kommunövergripande målsättning gällande suicidprevention och har som syfte att motverka en avsiktligt självdestruktiv handling som leder till döden. Målsättningen är utvecklade arbetsmetoder med genomförande i samverkan för en god hälsa hos både personal, brukare och Håbo kommuns invånare. Håbo kommun uppmärksammade den suicidpreventiva dagen 10 september genom att bjuda in till en ljusmanifestation och fika. Medarbetare från Socialförvaltningen fanns tillgängliga för samtal. På kommunens hemsida finns information om var det går att vända sig för stöd samt information kommunens arbete med suicidprevention.

Det suicidpreventiva arbetet att möta personer i psykologisk kris har efter pandemin återigen kunnat bedriva utbildningen MHFA- mental health – first aid. Utbildningar har genomförts för skolpersonal och personal inom Socialförvaltning samt Vård och omsorgsförvaltningen. Under 2023 har två medarbetare från Socialförvaltningen utbildats till MHFA-instruktörer, inom skolan finns ytterligare fem utbildade instruktörer som kan genomföra utbildningar för rektorer och pedagoger. Under hösten har dessa instruktörer anordnat sex utbildningstillfällen för vardera 20 medarbetare vid varje utbildningstillfälle. Även personal från kommunens Kontaktcenter har gått utbildningen. Medarbetare har utöver det erbjudits Suicide Zeros kostnadsfria utbildning ”våga fråga” och arbetsmarknadsenhetens handledarutbildning har fått en kortare utbildning inom suicidprevention.

Hälso- och trygghetsrådet arbetar strategiskt och långsiktigt för en god livsmiljö i Håbo. Rådet samverkar med flera olika aktörer för brottsförebyggande-, trygghetsskapande-, och hälsofrämjande åtgärder. Syftet med rådet är att skapa ökad kunskap och förståelse i frågor och utmaningar i samhället som inte kan lösas av en enskild aktör. Ett ämne som diskuterats särskilt under året är resultatet i enkäten Liv och hälsa ung. Liv och hälsa ung är en enkät som görs i hela länet (Region Uppsala) hos länets elever i årskurs 7, 9 och årskurs 2 i gymnasiet. Eleverna får besvara frågor om bland annat hälsa och trygghet, sin fritid, om inflytande och demokrati och hur de ser på framtiden.

Kommunens arbete med att minska rökningen i befolkningen till under 5% fortsätter i samarbete med Hälsoäventyret och metodiken tobaksfri Duo samt för kommunalt anställda tobaksfri arbetstid för välmående och hälsa. 2022 uppgick andelen av befolkningen i Håbo som röker dagligen till 6,8%. Studien Liv och hälsa ung (Region Uppsala) år 2023 visar att andelen rökning hos flickor och pojkar är högst i årskurs 9. Pojkar som röker dagligen med 5,8% och flickor 3,9%.

Kommunen har under året fortsatt att utveckla sitt arbete med tidiga samordnade insatser för barn och unga som behöver stöd. Barn- och utbildningsförvaltningen samarbetar med Socialförvaltningen och flera andra aktörer för att tillsammans ta fram nya arbetssätt som ska göra samordningen bättre. Tidiga samordnade insatser betyder att personal från skola, hälso- och sjukvård, socialtjänst och andra aktörer, arbetar tillsammans med barn och familjer som är i behov av stöd. Tidiga insatser är viktiga för att förebygga normbrytande beteenden, kriminalitet och brottsutsatthet bland unga. Genom det tidiga samordnade stödet till barn, unga och deras föräldrar minskas antalet återaktualiserade barn och unga. Verksamheten når direkt till barn och unga på deras arenor genom att ha en namngiven kontaktperson från socialtjänsten kopplad till varje förskola/skola. Vidare tillhandahålls barn- och ungdomsgruppsverksamhet, ungdomsmottagning och coachning direkt till ungdomar genom socialtjänstens ”en väg in”.

För att stärka unga tjejers välmående bedriver Ung Håbo, Hälsoäventyret och Barn- och elevhälsan tillsammans ”Dans för hälsa” som är en forskningsbaserad metod med goda resultat. Dans för hälsa är kravlösa danspass för de som identifierar sig som tjejer och är mellan 13–19

år. Passen innehåller uppvärmning, dans, övningar och avslappning i grupp som löser upp spänningar i kroppen, motverkar nedstämdhet, stress och oro. Dans för hälsa erbjuds både i Bålsta och i Skokloster, aktiviteten är gratis.

Hälsosamtal för äldre är ett projekt som syftar till att minska den ofrivilliga ensamheten hos äldre i kommunen som är i åldern 80 år och uppåt. Projektet vänder sig till de som inte har en pågående insats i hemtjänsten och erbjuder ett stöd för den enskilde. Hälsosamtalen genomförs för att den som är drabbad av ensamhet ska kunna må bättre och för att förebygga ohälsa och sjukdom. Tillsammans med den enskilde identifieras meningsfulla och hållbara rutiner i vardagen som motverkar känslan av ensamhet och som även fortsätter att bibehållas efter projektets avslut. Vård- och omsorgsförvaltningen har under 2023 gjort cirka 80 hembesök vilka har lett till både lotsning till aktuella sociala insatser och aktiviteter, samt lett till vägledning i att hitta rätt vårdinstans vid olika typer av åkommor. Besöken har bidragit till att ansöka om insatser från kommunen i form av trygghetslarm, hemtjänst och färdtjänst.

HR driver det systematiska arbetsmiljöarbetet och genomför årligen aktiviteter för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. I detta arbete ligger mycket fokus på att förebygga hög arbetsbelastning, främja ett gott arbetsklimat och förebygga kränkande särbehandling. Risk och konsekvensanalyser genomförs kontinuerligt i samband med att förändringar i arbetsmiljön införs. Cheferna har en viktig roll i att agera tidigt vid upprepad korttidsfrånvaro och därefter ta fram en förebyggande plan för att medarbetaren inte ska hamna i en långtidsfrånvaro.

Globalt mål	Nyckeltal	2017	2018	2019	2020	2021	2022
2	Invånare med fetma, andel (%)	20,2					20,2
3	Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)	73					69
3	Invånare 16–84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%)						81,6
3	Medellivslängd kvinnor, år	84,1	84,1	84,1	84,1	84,1	83,8
3	Medellivslängd män, år	81,2	81,4	81,1	81,1	81,7	81,4
3	Invånare 16–84 år som är fysiskt aktiva minst 150 min/vecka, andel (%)						60,8
3	Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7–20 år		29,0	28,8	26,2	25,3	27,5
3	Antibiotikaförsäljning, recept/1000 inv	296,2	288,4	267,0	215,8	208,1	231,1
3	Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 inv	2 140	2 184	2 371	2 563	2 575	2 233
	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – besvärar ofta av ensamhet, andel (%)			15		14	15

Tabell 11 visar Håbo kommuns status för nyckeltal från Kolada som är relevanta för målet om att minska andelen riskbeteenden som leder till ohälsa. Färgerna indikerar hur Håbo förhåller sig till andra kommuner (de 25% bästa resultaten får grön färg, de 25% sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg).

5.4.2 Öka utbudet av frukt och grönt genom att alltid erbjuda frukt, grönsaker, rotfrukter och baljväxter i eller till de måltider som serveras

Kommunens måltidsservice erbjuder alltid frukt eller grönsaker i samband med alla måltider som de serverar. Andelen ekologiska inköp under 2023 blev 28%, verksamheten har behövt välja mer prisvärda alternativ på grund av inflationen och de ökade priserna. Måltidsservice har fortsatt att öka antalet köttfria måltider under 2023, även där främst av ekonomiska skäl. Menyplaneringen genomsyras av råvara utifrån säsong.

5.4.3 Öka andelen studerande som klarar studierna med godkända betyg genom att erbjuda individuell studieanpassad undervisning i anpassade lokaler och möjliggöra kompetensutveckling

Ett kontinuerligt arbete pågår i kommunens skolor för att öka andelen studerande som klarar studierna med godkända betyg. Siffror för 2023 från Kolada visar att andelen elever i årskurs 9 som gick ut med godkända betyg i alla ämnen var 69,5% i Håbo kommun jämfört mot

rikssnittet på 71,2% och andelen gymnasieelever med examen från ett högskoleförberedande program inom 4 år var 75,2%, jämfört med rikssnittet på 85,1 %.

En bestående ökning av andelen studerande som uppnår målen kräver ett kontinuerligt systematiskt kvalitetsarbete med inriktning mot att öka måluppfyllelsen i varje skolform och utbildningsnivå. Under 2023 införde Barn- och utbildningsnämnden Skolverkets nya nationella kvalitetssystem för skolväsendet i samtliga verksamheter. Grundskolan i Håbo kommun har också under 2023 ökat antalet timmar för lovskola för elever i åk 8–9, lovskola har erbjudits även under påsk- och höstlovet.

Globalt mål	Nyckeltal	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
4	Barn 1–5 år inskrivna i förskola, andel (%)	85,9	87,2	87,9	88,7	88,6	88,9	
4	Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	87,9	91,5	83,0	88,9	83,1	88,7	86,1
4	Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	69,3	69,8	63,1	67,3	68,2	71,8	69,2
4	Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%)	72,1	78,5	78,5	82,5	81,1		
4	Invånare 25–64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%)	32,6	33,0	33,3	33,7	34,8	36,0	

Tabell 12 visar Håbo kommuns status för nyckeltal från Kolada som är relevanta för målet att öka andelen med godkända betyg. Färgerna indikerar hur Håbo förhåller sig till andra kommuner (de 25% bästa resultaten får grön färg, de 25% sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg).

6 Ekonomisk hållbarhet

6.1 Hållbara inköp

År 2030 skapar vi långsiktiga och medvetna affärer i Håbo där våra resurser används hållbart. Det gör vi genom att förbereda oss väl innan vi gör våra inköp. Vi använder våra medel på ett ansvarsfullt sätt och våra hållbarhetskrav är välplanerade och möjliga att följa upp. Korruption motverkas och goda arbetsvillkor säkerställs. Det cirkulära och lokala gynnas.

6.1.1 Öka långsiktigheten i våra inköp genom att förvalta de investeringar som görs, välja hållbara alternativ och använda livscykelanalyser i våra beslut kring investeringar

Håbo kommun arbetar för att göra hållbara val vid inköp av livsmedel till verksamheterna. Gällande kommunens mål att servera svenskt kött är måluppfyllelsen nära 100%.

Även valet av produkter vid renovering eller utbyten av väsentliga komponenter i kommunens byggnader görs utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Håbohus ställer krav kring miljö och hållbarhet vid nyproduktion och renoveringar genom Boverkets byggregler samt krav utifrån det egna miljö- och hållbarhetsarbete. Det är ett pågående arbete som utvecklas.

Bibliotekets och fritidsbankens verksamheter bidrar till en cirkulär ekonomi genom att erbjuda lån av böcker och fritidsutrustning.

De flesta inköpen görs via ramavtal som upphandlats i kommunen eller via ADDA-avtal som upphandlats genom Sveriges kommuner och regioner. I de upphandlingar som görs finns miljökrav och genom att använda befintliga avtal bidrar kommunen till en ökad långsiktighet i sina inköp.

Globalt mål	Nyckeltal	2017	2018	2019	2020	2021	2022
12	Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%)	28	40	36	35	33	32

Tabell 13 visar Håbo kommuns status för nyckeltal från Kolada som är relevanta för målet att öka långsiktigheten i våra inköp. Färgerna indikerar hur Håbo förhåller sig till andra kommuner (de 25% bästa resultaten får grön färg, de 25% sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg).

6.1.2 Minska mängden avfall som går till energiåtervinning genom cirkulär ekonomi där återanvändningen och materialtervinningen ökar samt uppkomsten av avfall förebyggs

Avfallsverksamheten har detta mål som kärnuppdrag och arbetar kontinuerligt med hållbarhetsfrågor. Bland annat i arbetet på återvinningscentralen, där stort fokus har lagts på att inspirera till återbruk, återanvändning och minskad konsumtion samt ökad sortering av olika avfallsslag. På återvinningscentralen arbetar även en arbetsledare och deltagare från kommunens dagliga verksamhet, vilket bidrar till ökad inkludering.

Återvinningscentralen i Västerskog har ett samarbete med Bålsta centrum, där avfallsverksamheten under året haft fem utställningar med olika teman, vilka går under namnet ”Skattkammaren”. Fokus har varit avfallsminimering och att uppmuntra till återanvändning och återbruk. Konceptet skattkammaren finns också internt på kommunens intranät. Där återbrukas möbler och annat material som finns ute i verksamheterna.

I samarbete med Naturskyddsföreningen, Internationella kvinnors förening och Björksäterkyrkan genomfördes under året två klädbyttardagar. En klädbyttardag är en rolig, social och gratis aktivitet som ger konkret miljönytta. På den senaste klädbyttardagen genomfördes rekordmånga klädbyten.

På återvinningscentralen har verksamheten utökat återbruket av byggmaterial samt ökat insamlingen av kabel, blybatterier och metall. Årets fokus har varit tryckimpregnerat trä. Det pågår också ett försök med att samla in trädgårdsavfall för flisning på plats för att minimera antalet transporter. På återvinningscentralen har flera sorteringsutbildningar för företagare genomförts. Avfallsverksamheten har deltagit på näringslivsenhetens morgonsoffa för att öka kunskapen hos och samarbetet med näringslivet.

Kommunen har i samverkan inom Avfallssamverkan i Mälardalen – genomfört ett flertal aktiviteter som syftar till en hållbar utveckling av avfallshanteringen:

- Förberedelser inför övertagandet av insamlingsansvaret för förpackningar, inklusive inventering av hämtställen, dialog med entreprenörer och andra aktörer, framtagande av kommunikationsplan, kommunikation med fastighetsägare vid bland annat digitala möten och gemensamma upphandlingar av till exempel tömning och städning av återvinningsstationer och fastighetsnära insamling från flerbostadshus.
- Vidareutveckling av kommunernas avfallsappar.
- Uppstart i genomförandet av den gemensamma avfallsplanen, innefattande bland annat skräpmätningar, dialog med upphandlingsorganisationerna i kommunerna och bildande av arbetsgrupp för projekt kopplade till utveckling av återvinningscentralerna.
- Gemensamma upphandlingar inom flera områden, till exempel farligt avfall, även påbörjat upphandlingar för behandling av mat- och restavfall, container till återvinningscentralerna och papperspåsar för matavfall.
- Samordningsmöten med ansvariga politiker i kommunerna, inklusive information, dialog och utbildning i specifika frågor.
- Uppföljning av insamlade avfallsmängder och ekonomi i gemensamma entreprenader, vilket visar på en väl fungerande och kostnadseffektiv insamling, källsortering och återvinning.

Tillsammans med Sigtuna och Upplands-Bro kommuner har avfallsverksamheten gett E.ON i uppdrag att återvinna den flygaska som uppstår vid produktionen av kraftvärme. Ragn-Sells anläggning för återvinning av flygaska ligger alldeles intill E.ON, vilket gör transportvägen för askan minimal. Genom att återvinna flygaska bidrar kommunerna till att råvaror används om och om igen i en allt mer cirkulär ekonomi.

Ett annat fokus har varit att öka den digitala kommunikationen, både externt och internt. Avfallsverksamheten har fortsatt lansera avfallsappen som nu har över 14 000 användare, tagit fram fler e-tjänster och utvecklat de som redan finns.

Utöver avfallsenhetens arbete har hela kommunorganisationen under året arbetat med att se avfall som en resurs. Nedan är några exempel:

- Papperskorgsfritt kommunhus.
- IT ställer krav på att leverantören ska erbjuda återbruk av all utrustning, och i sista hand återvinns utrustning.
- Projektenheten har en bra planering av masshantering, vilket både sparar kommunen pengar, minskar växthusgasutsläpp och minskar avfall.
- Måltidsservice har kontinuerlig matsvinnsmätning i de flesta kök och källsorterar köksavfall.
- Lokalvården har samarbetat med Fridegårdsgymnasiet gällande återvinningssystemet på skolan och har bidragit med inspel.

- Daglig verksamhet har en arbetsgrupp på återvinningscentralen som ansvarar för skattkammaren. Gruppen demonterar exempelvis elektronik, kablar och böcker för att återvinna så många olika material som möjligt, samt kontrollerar och återställer spel och pussel inför försäljning åt Röda Korset.

Håbohus uppmuntrar sina hyresgäster att återvinna, återbruka och minska konsumtionen. Bland annat genom att erbjuda hyresgäster att hyra verktyg eller låna en skottkärra eller liknande. Det finns även en bytesbod i Mansängen som Hyresgästföreningen hanterar och sköter om. Övergivna cyklar som Håbohus hanterar överläts till kommunen, cyklarna kan exempelvis komma till användning av nyanlända kommuninvånare. Håbohus planerar att informera sina hyresgäster än mer om vikten att återvinna förpackningar och annat material.

Globalt mål	Nyckeltal	2017	2018	2019	2020	2021	2022
12	Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat)	595	521	523	583	546	507
12	Kommunalt avfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%)		37	35	36	46	44

Tabell 14 visar Håbo kommuns status för nyckeltal från Kolada som är relevanta för målet att minska mängden avfall som går till energiåtervinning. Färgerna indikerar hur Håbo förhåller sig till andra kommuner (de 25% bästa resultaten får grön färg, de 25% sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg).

6.1.3 Öka hållbarhetskraven på de inköp vi gör genom att ställa tydliga miljökrav och sociala krav där så är möjligt och följa upp dem kontinuerligt

Vid upphandling av fordon eller transporttjänster har kommunen stor hjälp av att delta i projektet *Fossilfritt 20230* som drivs av BioDriv Öst. De kan bistå med råd och stöttning vid upphandlingar som leder mot en fossilfri kommun.

Samtliga IT-avtal för avrop av produkter innehåller (eller vid förnyelse, kommer att innehålla) krav på efterlevnad av kommunens mål inom hållbarhet. Ramavtal mot kammarkollegium eller ADDA används, vilket borgar för att krav på ISO-standard 14001 uppfylls vid hantering av produktion och återbruk av utrustning. Produkter ska vara certifierade enligt regelverk från EU och eller TCO-standard.

Avfallsenheten ställer i upphandlingar krav på återvunnen plast i avfallskärl, krav på både nya och begagnade alternativ gällande containers, att tunga fordon som används i enhetens uppdrag ska drivas med 100 % förnybart drivmedel. I upphandling av förbränning av restavfall ställs krav på att restavfallet ska behandlas så att resurserna i materialet tas tillvara. Det innebär bland annat att metallskrot och annat återvinningsbart material bör sorteras ut från avfallet på sätt som entreprenören finner lämpligt. Efter eventuell förbehandling ska avfallet förbrännas i en förbränningsanläggning för energiåtervinning. Planerad avsättning av energin som återvinns via förbränning i form av värme och el ska redovisas.

Lokalvården ställer höga krav i upphandling av städprodukter och hygienpapper. Leverantören ska ha rutiner för att minska såväl sin energi- och resursförbrukning som sitt avfall och utsläpp till mark, atmosfär och vatten. Kemikalier ska hanteras på ett för människan och naturen säkert sätt. Leverantören ska aktivt arbeta med att erbjuda miljöprodukter i sitt sortiment. Kommunen ska regelbundet informeras om nyheter inom området. Samtliga produkter ska upprätthålla och följa svensk lag gällande typgodkännande och certifieringar.

6.2 Struktur och system

Året är 2030 och i Håbo är det lätt att göra rätt. Vårt arbete utgår från långsiktighet och regelbundenhet. Det är ordning och reda i alla led. Håbo kommuns hållbarhetsarbete kännetecknas av ständiga förbättringar. Struktur tillsammans med gemensamma mål och tydligt ledarskap gör förbättringarna möjliga.

6.2.1 Öka tillgången till digitala möjligheter genom att arbeta för att alla ska ha tillgång till snabbt bredband samt stabila mobila tjänster av god kvalitet

Håbo kommun har investerat i digitala hjälpmedel och utrustning inom hemsjukvården och rehabiliteringen för att främja hälsa och välbefinnande i hemmiljö, vilket ger bättre tillgång till vårdtjänster.

Håbo kommun har regelbunden kontakt med Region Uppsala och nätägare i kommunen i syfte att tillvarata kommunens och nätägarnas intressen, bland annat vad gäller frågor om ekonomiskt stöd från post- och telestyrelsen. Vidare finns ett uppdrag om att ta fram ett förslag till digitaliseringsstrategi som även ska beröra strategiska bredbandsfrågor.

Vård- och omsorgsförvaltningen arbetar ständigt för att öka tillgången till digitala möjligheter bland annat genom att:

- Inom hemtjänsten göra digitala inköp av livsmedel med hemleverans till brukaren.
- Installera skärmar på boenden så att anhöriga kan se aktuell information om exempelvis aktiviteter och matsedel.
- Nya boenden har fiber och Wi-Fi i lägenheterna och i gemensamma utrymmen.
- Installera medicinrobotar som påminner den enskilde om att ta läkemedel.
- Bjuda in till utbildningar i digitala frågor (E-leg, Swish, konton, E-handel).
- Personal ges möjlighet att dokumentera mobilt i verksamhetssystemet.

Globalt mål	Nyckeltal	2017	2018	2019	2020	2021	2022
9	Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%)	71,4	76,4	85,4	88,4	89,4	91,1

Tabell 15 visar Håbo kommuns status för nyckeltal från Kolada som är relevanta för målet att öka tillgången till digitala möjligheter. Färgerna indikerar hur Håbo förhåller sig till andra kommuner (de 25% bästa resultaten får grön färg, de 25% sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg).

6.2.2 Öka antal arbetstillfällen i Håbo kommun genom att ge förutsättningar för hållbara lokala företag, nyetableringar och verksamheter

Gatu- och parkavdelningen och arbetsmarknadsenheten har tillsammans genomfört projektet *Naturnära jobb* med ett gott resultat. En arbetsgrupp om 5–7 personer har fått arbetsuppgifter inom röjning och underhåll vid gång- och cykelvägar samt friluftsområden.

Arbetsmarknadsenheten har aktivt arbetat med att öka tillgängligheten för företagare. Genom att vara synliga på sociala medier, som kommunens hemsida och Instagram, samt delta i nyhetsreportage och workshops, har de gjort sig tillgängliga för företagarnas frågor och behov.

Kommunen deltar tillsammans med Tierps kommun i ett projekt som syftar till att skapa bättre förutsättningar för samhälls-entreprenörskap. För att skapa goda möjligheter har det bildats en intern arbetsgrupp på kommunen och en extern grupp med samhälls-entreprenörer från näringsliv och föreningar. Målet är att i Håbo kommun skapa större kunskap om socialt

företagande vilket kan skapa fler arbetstillfällen eller praktikplatser till de som står långt utanför arbetsmarknaden.

Näringslivsenheten har medverkat på en rad olika utbildningar för att öka kunskapen om företagens behov och förutsättningar, för ett hållbart och livskraftigt näringsliv. Enheten har genomfört företagsbesök och dialoger. Under året har näringslivsenheten bjudit in till morgonsoffor och företagsfrukostar med teman som hållbarhet och civilt försvar.

Globalt mål	Nyckeltal	2017	2018	2019	2020	2021	2022
9	Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, Index	67	74	72	75	73	76
11	Demografisk försörjningskvot	0,81	0,81	0,81	0,80	0,80	0,79

Tabell 16 visar Håbo kommuns status för nyckeltal från Kolada som är relevanta för målet att öka antalet arbetstillfällen i Håbo. Färgerna indikerar hur Håbo förhåller sig till andra kommuner (de 25% bästa resultaten får grön färg, de 25% sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg).

6.3 God etik och moral

År 2030 är Håbo en kommun där ansvarsfullhet, tillit och rättvisa är grunden för god samhällsstyrning, fri från onödiga konflikter. Kommunens värdegrund ska även synas i vårt sätt att agera. Det finns utrymme för konsekvensanalyser och reflektion för att kunna ta långsiktiga beslut och hålla en budget i balans. Medvetenhet och regelbunden avstämning är en självklarhet för att ständigt underhålla och upprätthålla god etik och moral.

6.3.1 Öka andelen långsiktigt hållbara investeringar genom att investera och bygga resurseffektivt och genom att vårda det nuvarande och framtida värdet av våra tillgångar

Inom kommunens markförvaltning har arrendavtalen setts över och det ställs hållbarhetskrav.

Kommunens fastighetsinvesteringar i nyproduktion har som ambition att alla projekt ska uppfylla kraven för lägst Miljöbyggnad silver, men inget krav på certifiering. Miljöbyggnad är ett svenskt system för miljöcertifiering av byggnader. I lokalförsörjningsplanen finns numera skrivningar om att renovering, ombyggnad och tillbyggnad av befintliga byggnader och anläggningar ska prioriteras framför nyproduktion.

6.3.2 Öka tilliten och skapa ett inkluderande samhälle genom att ge möjligheter till arbete och egenförsörjning där civilsamhällets raft och engagemang tas tillvara och man snabbt kommer in på arbetsmarknaden

Håbo kommun arbetar i hög omfattning för social och ekonomisk hållbarhet genom arbetsmarknadsenhetens arbete med att minska utanförskapet och ger fler individer möjlighet till egen försörjning.

Inflytande och delaktighet är grundstenar i ett demokratiskt och välmående samhälle. Detta gäller även för de som är nyanlända i Håbo. För att bidra till en lyckad integration i samhället arbetar Håbo kommun efter följande mål:

- Nyanlända i Håbo kommun har en egen ordnad bostad vid etableringsperiodens slut.
- Nyanlända i Håbo kommun blir självförsörjande under etableringsperioden.
- 85 procent av eleverna på SFI har klarat minst två kurser, av nybörjare två år tidigare.

- Nyanlända i Håbo kommun ges förutsättningar och möjligheter till ett aktivt socialt deltagande i samhällslivet.

Under året har flera av kommunens verksamheter erbjudit sommarjobb och praktik. Det bidrar till lärande både för kommunen och för den enskilde individen och kan innebära en väg in i arbetslivet.

Projektet *Framsteget 2.0* riktar sig till personer som varken studerar eller arbetar – för att hjälpa dem att komma in i arbetslivet. Projektet drivs av kommunens arbetsmarknadsenhet tillsammans med Samordningsförbundet. Den prioriterade målgruppen är mellan 16–29 år. Målet med projektet är att fler arbetsgivare ska ta emot målgruppen i arbetsträning praktik eller arbete. Det kan handla om personer som har varit långtidssjukskrivna, har olika funktionsvariationer, är utrikesfödda och behöver träna på språket eller unga vuxna som har behov av stöttning en kort tid för att ta sig vidare. Den gemensamma nämnaren är att många har behov av insatser från fler myndigheter för att komma vidare till arbete eller studier.

Håbohus har sociala mål som innefattar att företaget i den mån det är möjligt, tar emot personer som på ett eller annat sätt står långt från arbetsmarknaden, det kan röra sig om arbetsträning eller praktikplats. Håbohus har också mål om att erbjuda kommunens ungdomar sommarjobb, under 2023 fick 22 ungdomar möjlighet att sommarjobba hos Håbohus.

Globalt mål	Nyckeltal	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
8	Förvärvsarbetande invånare 20–64 år, andel (%)	85,2	85,0	84,5	83,5	84,5		
8	Invånare 16–24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)		7,2	5,9	6,4	6,1		
8	Långtidsarbetslöshet 25–64 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef.	2,0	2,0	2,0	2,5	3,0	2,5	2,0

Tabell 17 visar Håbo kommuns status för nyckeltal från Kolada som är relevanta för målet att öka tilliten och skapa ett inkluderande samhälle. Färgerna indikerar hur Håbo förhåller sig till andra kommuner (de 25% bästa resultaten får grön färg, de 25% sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg).